

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/329033489>

“Ortadoğu’da PKK ‘Çocuk Askerler’ Savaş Suçunun İncelenmesi: Uluslararası Ceza Mahkemesi, Savaş Suçları ve Lubanga Yargılanması”, Yeni Türkiye, Ortadoğu Özel Sayısı-V, sayı: 86, Yı...

Article · January 2016

CITATIONS

0

READS

570

1 author:

[Sezai Ozcelik](#)

Çankırı Karatekin Üniversitesi Çankırı Turkey

165 PUBLICATIONS 198 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Yeni Türkiye

86

bu sayıda

orta doğu özel sayısı - V

devlet adamları, bilim adamları ve uzmanlardan arşivlere dayalı uluslararası 396 makale, inceleme ve araştırma

orta doğu ülkeleri ve halkları, Mısır / Mısır Tarihi Üzerine / Filistin / İsrail / Kıbrıs / Kürtler / Zazalar / PKK Terörü

İRFAN KALAYCI / MİTHAT ATABAY / ESRA SARIKOYUNCU DEĞERLİ / MUHAMMET ÖRTLEK / KÂZİM YAŞAR KOPRAMAN / SAMİRA KORKANTAMER / JANE HATHAWAY / SAMİR HAMİDOVIÇ HATKO / ÖZEN TOK / MERYEM KAÇAN ERDOĞAN / MERAL BAYRAK (FERLİBAŞ) / ÖZLEM ŞAHİN / SEVDA ÖZKAYA / BÜLENT AKKUŞ / BERAT ALİ YAVUZ / SEİF EL RASHIDI / AHMET ALİBAYHAN / RAMAZAN ÖZEY / LEVENT DÜZCÜ / ÖNDER BAYIR / HASAN BABACAN / SERVET AVŞAR / MEHMET MERT ÇAM / FETHİ GÜNGÖR / Z. DENİZ ALTINSOY / MALAKA M. SHWAIKH / STANFORD SHAW / Ş. TUFAN BUZPINAR / FİKRET ADANIR / ÇAĞRIERHAN / SABİT DUMAN / İLYAS TOPÇU / ARDA BAŞ / ESMA ÖZDAŞLI-TİMUÇİN KODAMAN / MEHMET SAİT TOPRAK / RECEP DÜNDAR / KEMAL ÇİÇEK / NURİ ÇEVİKEL / HÜSEYİN KANYILMAZ / ALİ ATA YİĞİT / GALİP ALÇİTEPE / MUAMMER GÜL / SAFİYE DÜNDAR / ALİ TAYYAR ÖNDER / İBRAHİM YILMAZÇELİK / SİDDİK ÜNALAN / GÖKNUR GÖĞEBAKAN / SUAT AKGÜL / RAHİM CEVADBEYLİ / YAVUZ ÖZDEMİR / BURAK BİLGEHAN ÖZPEK / KADİR AKALIN / SERDAR ARHAN / YAŞAR KALAFAT / ERCAN ÇAĞLAYAN / NİHAT ALİ ÖZCAN / SERKAN KEKEVİ / RECEP CENGİZ / SEZAI ÖZÇELİK / SALİH YILMAZ

Recep Tayyip Erdoğan Türkiye, Ortadoğu'nun Tek Gerçek Dostudur / 21

GENEL DEĞERLENDİRME

Mevlüt Çavuşoğlu Müreffeh ve İstikrarlı Bir Ortadoğu / 25

Orta Doğu'ya Genel Bakış

Ramazan Özey Ülkelerin Bakış Açıları: Orta Doğu Neresidir? / 27

Ramazan Özey Orta Doğu'nun Coğrafi Şahsiyeti / 36

Serdar Sakın Orta Doğu: Tanımı ve Hududu / 58

Ufuk Süslü 100 Tanımlamada Orta Doğu / 65

Hasan Duran-Çağatay Özdemir Orta Doğu'nun Sosyo-Politik Yapısı / 93

Necmettin Tozlu Türkiye'den Orta Doğu'ya Bakmak / 107

Zeliha Öteleş Orta Doğu'dan Geçerken: Sosyal, Kültürel ve İlmî Hayata Dâir İzlenimler / 110

Ali Osman Kocalar Orta Doğu Coğrafyasında Turizm / 117

Hamza Zeghlache-Nadir Alikhodja Geleneksel İslâm Kenti ve Yeni Çevresel Dünya Düzeninin Gelişi / 126

Bilgehan Emeklier Orta Doğu'nun Batı Merkezli Kavramsal İnşası: Bir Mekânı-Coğrafyayı Nesneleştirme Çabası / 137

Orta Doğu'da Türk Varlığı

Hasan Celâl Güzel Orta Doğu'da Türk/Türkmen Varlığı / 144

Bilgehan Atsız Gökdag Orta Doğu'daki Türk Varlığı / 151

Cem Tüysüz Türkmenler / 167

Haşim Erdoğan-Enes Öz Orta Doğu'da Bir Yurt: Türkmeneli Coğrafyası / 206

Mahir Nakip Orta Doğu'dan Türkiye'ye Yönelen Tehditler ve Türkmenler / 217

Erşat Hürmüzlü Orta Doğu Türkmenleri / 222

Serhat Erkmen Türk Dış Politikasında Orta Doğu Türkleri: Yeni Bir Stratejik Vizyon İhtiyacı / 227

Orta Doğu'da Jeopolitik ve Strateji

H. Ömer Budak Jeopolitik ve Stratejik Açından Orta Doğu / 234

Ramazan Özey Orta Doğu'nun Jeopolitik Önemi, Büyük Orta Doğu Projesi ve Arap Baharı / 253

Arif Behiç Özcan Küresel ve Bölgesel Dinamikler Işığında Orta Doğu'yu Anlamak / 262

Hasan Hüseyin Güneş Muhkem ve Müteşabih Kimliklerden Ölümçül ve Ölümsüz Kimliklere, Orta Doğu'dan Kimlik Fragmanları / 277

- Halil Mutioğlu* Teo-politik ve Teo-stratejik Açından Orta Doğu ve Türkiye / 298
Sezai Özçelik Latin Amerika ve Orta Doğu: Benzerlikler ve Farklılıklar / 306
Murat Silinir Orta Doğu'da Pandemik Kaos ve Paradigmatik Çıkamaz / 315
Uğur Matıç Soğuk Savaş Döneminde Türkiye'de Bir Dış Politika ve Strateji Dergisi:
Ortadoğu / 320

Orta Doğu'da Güvenlik ve Gelecek

- İsmail Kapan* Orta Doğu'da Son Yüzyılın Yansımaları ve Geleceğe Dair Ciddi
Endişeler / 354
Nejat Tarakçı Orta Doğu'nun Sonu Ne Olacak? / 373
Serdar Kesgin Avrupa Güvenlik Algısında Doğu Akdeniz / 384
Hamza Ateş-Mücahit Bektaş Orta Doğu'da Su Savaşı İhtimali / 392
Recep Ulusoy- Necmettin Acar Körfez Ülkelerinde Ekonomi Politik: Rejim
Güvenliğinden Ekonomik Güvenliğe (2010-2016) / 404
M. Ozan Şahin Dış Politikada Yönlendirici Bir Güç Olarak İstihbarat: Orta Doğu
Bölgesinde Türkiye, ABD ve İsrail Gizli Servisleri / 417

Orta Doğu'da Enerji

- İsmet Türkmen* Ortadoğu'da İktisadi Nüfuz Mücadelesi: Chester Projesi / 431
Mehmet Ünlü Orta Doğu Coğrafyasında Enerji Stratejileri / 443
Erol Kapluban Dünya Enerji Kaynakları Açısından Orta Doğu Petrolleri ve
Önemi / 452
Arife Cibil Yıldırım Orta Doğu'da Tarihin Oluşumunda Petrol Unsuru / 462
Ebru Gençalp Fırat ve Dicle Akarsuları Bağlamında Türkiye-Suriye-Irak Arasında
Su Sorunu / 474

ORTA DOĞU'DA DİN

İslâmiyet ve Türkler

- Zekeriya Kitapçı* Türklerin Müslüman Oluşu / 487
Zufar Z. Miştakov İdil Havzasındaki İlk İslâm Devleti: İdil Bulgar Devleti / 498
Mevlüt Koyuncu Türkler ve İslâm Dünyası / 509
İrfan Aycan Emevîler Dönemi Sonuna Kadar Müslüman Arapların Türklerle İlk
Münasebetleri / 530
Mahmut Kırkpınar Abbâsîler Dönemi Türklerin Siyasî Faaliyetleri / 539
Mehmet Azimli Abbâsîler Döneminde Türklerden Oluşturulan Ordu: Hassa
Ordusu / 554
Farda Asadov VIII. - X. Yüzyıllarda Abbâsî Ordusundaki Türk Muhafızların Sayısı
ve Onlar İçin Yapılan Harcamalar / 569
Aydın Çelik Fâtımîler Devleti'nde Türkler / 577
Marcin Grodzki İslâm'ın Başlangıç ve Erken Evrimine Dair Alışılmışın Dışında
Modern Bir Teori / 586

Müslüman Türklerde Din İlimi ve Tasavvuf

- Abmet Vehbi Ecer* Türk Kültür Tarihinde Ebu Mansur Muhammed Mâtürîdî'nin Yeri ve Etkisi / 594
- Abmet Turan Yüksel* Ahmet Yesevî: Hayatı, Eserleri, Fikir ve Tesirleri / 607
- Stefan Reichmuth* XVIII. Yüzyılda İmparatorluğun Merkezinde ve Eyaletlerinde İslâmî İlim / 616
- Mehmet Demirci* Müslüman Türklerde Tasavvuf / 625
- M. Saffet Sarıkaya* Türklerin İslâmlaşma Sürecinde Mezheplerin ve Tarikatların Yeri / 637
- Hüseyin Kayhan* Mevlevîliğin Yayılma Gayretleri / 651
- Yusuf İlgar* Mevlevî Sultan Dîvânî'nin Orta Doğu Seyahatleri ve Orta Doğu Mevlevîhânelerine Kısa Bir Bakış / 661
- Ali Galip Gezgin* Türk-İslâm Devletlerinde Şûrâ / 670

Hilâfet ve Mukaddes Emanetler

- Azmi Özcan* Osmanlılar ve Hilâfet / 679
- Süleyman Beyoğlu* Osmanlılar ve Mukaddes Emanetler / 691
- Hilmi Aydın* Hırka-i Saadet Dairesi ve Mukaddes Emanetlerimiz / 699

Osmanlı'nın İslâm Birliği Siyaseti

- Cezmi Eraslan* II. Abdülhamid ve Osmanlı Devleti'nin İslâm Birliği Siyaseti / 707
- Türkan Polatçı Demirkol-Abmet Nazif Ünalımsız* Osmanlı Son Dönem Dinî Politikasının Jeopolitik Yapıya Yansımaları / 715

Arap Milliyetçiliği

- Ş. Tufan Buzpınar* Arap Milliyetçiliğinin Osmanlı Devleti'nde Gelişim Süreci / 730
- Murat Kılıç* Asabiyyeden Pan-Arabizme: Arap Milliyetçiliği / 743
- Mithat Atabay* Arap Milliyetçileri, Cemal Paşa'nın İzlediği Politikaların Arap Bağımsızlık Hareketlerine Etkileri / 753
- Abmet Uçar* Arap Milliyetçiliği ve Amerikalı Misyonerler / 761

Orta Doğu'da Çeşitli Dinî Gruplar

- Serkan Gül* Orta Doğu'da Protestan Misyonerlerin Kurulması ve İlk Faaliyetleri / 774
- Yelda Tutar Serter* Orta Doğu Coğrafyasında Süryanîler: Süryanîlerin Türkiye'den Avrupa'ya Göçleri / 781
- Yaşar Kaplan* Orta Doğu'da (Y)ezidlik ve (Y)ezidîler / 787
- Bebçet Kemal Yeşilbursa* İngiliz Belgelerine göre Orta doğu'daki Dürzi Toplumu / 798
- Bebçet Kemal Yeşilbursa* The Druze Community in the Middle East According to British Documents / 805
- Kasım Ertaş* Anadolu'da Bir Varoluş Mücadelesi: Beytüşşebap'ta Keldanîler ve Sosyo-Kültürel Yaşantıları / 813
- Hakan Mertcan* Suriye'de Alevîler / 822

ORTA DOĞU TARİHİ

Orta Doğu'da İlk Medeniyetler

İlhami Durmuş Sümer Uygarlığı / 7

İlhami Durmuş Sümer Adı, Dili ve Kimliği / 13

Adem Işık Türklerin Orta Doğu Geçmişi Üzerine Birkaç Söz / 22

Ali İpek II. Husrev Perviz ve Herakleios'un Suriye Siyasetleri / 26

Orta Doğu'da İlk Müslüman Türk Devletleri

Nadir Özkuyumcu Tolunoğulları / 35

Nadir Özkuyumcu İhşidiler / 66

Muammer Gül Önasya'da Bir Türk Devleti: Eyyübîler (1175-1250) / 94

Muammer Gül Selahaddin Eyyubî / 105

Moğollar ve Haçlılar

Süleyman Özbek Yakın Doğu Türk-İslâm Tarihinin Akışını Değiştiren Bir Meydan Savaşı: Ayn Colud / 123

Muammer Gül Moğol İstilasının Orta Doğu Etnolojisine Tesiri: Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Bir Moğol Hanedanı Sutaylılar / 132

Hülya Yiğit Orta Doğu'ya Haçlıların Yerleşmesi / 143

Ayşe Dudu Kuşçu El-Melik El-Kâmil ve V. Haçlı Seferi / 157

Selçuklular

Erdoğan Merçil Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi / 170

Hilâl Sürsal Orta Doğu'da Selçuklu Varlığı / 221

Erdoğan Merçil Kirman Selçukluları / 231

Hasan Hüseyin Adaloğlu İlk Selçuklu-Abbâsî İlişkileri / 237

Hüseyin Kayhan Sultan Melikşah Zamanında Selçukluların Batıdaki Hâkimiyet Bölgeleri ile İlgili Politikaları / 249

Aydın Çelik Selçuklu-Fâtımî Münasebetleri / 257

Osman G. Özgüdenli Ülûş Sisteminden Merkezi Devlete: Selçuklu Devlet Telâkkisinin Teşekkülü (1038-1064) / 267

Omid Safi Büyük Selçuklularda Devlet-Toplum İlişkisi / 287

Abmet Ocak Nizâmîye Medreseleri ve Büyük Selçuklularda Eğitim / 303

Hüseyin Kayhan Türk Yönetimlerinde Ermenilerin Sosyal, Ekonomik, Dinsel ve Kültürel Hayatları / 312

Osmanlılar

Nurettin Gemici Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Arap Coğrafyası / 327

- Altan Çetin* XIII. - XV. Yüzyıllarda Yakın Doğu'nun Sosyo-Ekonomik Hayatında Tüccarlar / 337
- Yusuf Küçükdağ* Osmanlı Devleti'nin Şah İsmail'in Anadoluyu Şiileştirme Çalışmalarını Engellemeye Yönelik Önlemleri / 355
- Kamarazaman Yusoff* XV. Yüzyılda I. Selim ve Mısır Arasındaki İlişkileri / 370
- Seyyid Muhammed Es-Seyyid* Mısır Eyaleti'nde Osmanlı Nizamının Kuruluşu / 378
- Hasan Şabin* Kırım Harbi Esnasında Osmanlı-İran Münâsebetleri (1853-1856) / 400
- Mehmet Ali Ünal* Osmanlı Devleti'nde Merkezî Otorite ve Taşra Teşkilâtı / 407
- Orban Kılıç* XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin Eyalet ve Sancak Teşkilâtlanması / 421
- Mustafa Bryıklı* Şam Vak'ası (1831) ve Sonuçları / 444
- Abmet Yüksel* II. Mahmud Devrinde Mısır Krizi ve İstihbarat / 458
- Kemal Yakut* Tanzimat Döneminde Irak ve Suriye'de Arap Aşiretleri ve Devlet / 483
- Süleyman Kızıltoprak* II. Abdülhamid'in Mısır Sorununa Yaklaşımı ve İstanbul Konferansı / 490
- Vabdettin Engin* Osmanlı Devleti'nin Demiryolu Siyaseti / 507
- Murat Özyüksel* Hicaz Demiryolu / 517
- Murat Özyüksel* Anadolu ve Bağdat Demiryolları / 532
- Hüseyin Çınar* Osmanlı Ulak-Menzilhâne Sistemi ve XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Antep Menzilleri / 549
- Atillâ Çetin* Osmanlı Taşra Yönetiminde Valilik Yapan Bazı Önemli Aileler / 561
- A. Haluk Dursun* Akabe Meselesi / 570
- Nükhet Adıyeyeke-Nuri Adıyeyeke* 19. Yüzyılın Sonunda Girit'de Milliyetçi Çatışmalar ve Arap Coğrafyasına Sürgün Edilen Giritliler / 580

I. Dünya Savaşı

- Ayşenur Menekşe Çalıkçı-Cezmi Eraslan* 1. Dünya Savaşında Son Osmanlı Zaferi: Kut'ül Amâre / 591
- Salih Mercan* Birinci Dünya Harbinde Irak Cephesi'nden Bir Kesit / 606
- Hicabettin Sarı* Fransız Basınına Göre İngilizlerin Mezopotamya Seferi (1914-1918) / 637
- Nevzat Artuç* Birinci Kanal Seferi / 645
- Nevzat Artuç* İkinci Kanal Seferi / 654
- Turan Akkoyun* Orta Doğu'da Emperyalist 'Bilgeligin' Beyaz Perde Görüntüsü: Arabistanlı Lawrence / 664
- Cemal Sezer* Birinci Dünya Savaşı'nda Hilâl-i Ahmer Süveyş İmdat Heyeti'nin Faaliyetleri / 676
- Nevzat Artuç* Birinci Dünya Savaşı Sırasında Orta Doğu'da İmar-İskân, Kültür ve Eğitim Faaliyetleri / 683
- Yusuf Aydın* I. Dünya Savaşı'nda Hindistan'da Türk-Alman Faaliyetleri / 689
- Sadık Sarısamam* Afgan Prensi Serdar Abdülmecid Han'ın Türkiye Ziyareti / 717
- Necat Çetin* Nüfus Esas Defterleri, Vefeyata Mahsus Vukuat Defteri ve 1934 Yılı Nüfus Tarama Cetvel Kayıtlarına Göre... / 729

- Mustafa Yaşar Özoylumlu* Ömer Rıza Doğrul'un Gözünden İkinci Dünya Savaşı Sonrası Orta Doğu / 736
Hatice Palaz Erdemir-Halil Erdemir Batılıların Yaptığı Arkeolojik Kazılar ve Tarihi Eser Yağması / 752

Türkiye Cumhuriyeti

- Mahmut Bolat* Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasında Orta Doğu / 772
Serdar Sakin Atatürk'ün Milletler Arası İşbirliği ve Kolektif Güvenlik Anlayışına Bir Örnek: Sâdâbad Paktı / 780
F. Rezzan Ünalp Atatürk ve Libya Politikası / 791
Bariş Borlat Türkiye-Suriye Arasındaki Sınır İhlalleri Meselesi (1930-1940) / 822
Selçuk Duman Tek Parti Dönemi Türkiye-İran İlişkileri / 835
Melih Tımal İkinci Dünya Savaşı Öncesinde Bir Dostluk ve Kardeşlik Çağrısı: Özsoy Operası / 848
Serdar Sakin Demokrat Parti'nin Uluslararası Politikasına Bir Örnek: Bağdat Paktı / 859
Vefa Kurban Bağdat Paktı'nın Türk-Sovyet İlişkilerine Etkisi / 875
Cibat Göktepe Bağdat Paktı'ndan CENTO'ya Geçiş / 885

üçüncü cildin içindekiler

Sayı: 84

ORTA DOĞU ÜLKELERİ VE HALKLARI

Irak

- Selçuk Duman* II. Meşrutiyet Dönemi Irak ve Aşiretlerin Tutumu / 7
Abmet Uçar Irak Örneğinde Belgeler Işığında Klasik 'Arap Türk'ü Sırtından Vurdu' Yalanı / 14
Sinan Marufoğlu İşgale Hazırlık; Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Irak Vilayetlerinde İngilizlerin Siyasî Faaliyetleri / 23
Mithat Baydur Osmanlı-Alman İlişkilerinde Anadolu ve Bağdat Demiryollarının Yeri / 30
Burcu Çalılıkusu Aykanat 1958 Irak Darbesi'nin Türkiye'nin İç Siyasetine Etkisi / 48
Coşkun Topal-Sinem Çelik Bağdat Paktı'nın Türk-Arap İlişkilerine Yansıması / 61
Halit Karatay Iraklı Öğrencilerin Türkiye ve Türkçe Metaforu / 69

Irak Tarihi Üzerine

- Hüseyin Kayhan* Irak Selçukluları (1120-1194) / 73
Hüseyin Kayhan Şehrizor Türkmen Beyliği Kıfçakoğulları / 85
Hüseyin Kayhan Huzistan Türkmen Atabeyliği (1147-1194) / 90
Gülây Ögün Bezer Zengiler (1127-1233) / 98
Mustafa Eğilmez Musul ve Halep Atabeyi Nureddin Mahmud / 112

- Kerra Altuğ-Gürsoy Solmaz* Zengiler Atabeyi Nureddin'in Siyasî Hayatı
(1146-1174) / 127
- Hüseyin Kayhan* Artuklular-Zengiler İlişkileri / 137
- Fazıl Bayat* Erbil Atabeyliği / 144
- Gülây Ögün Bezer* Begteginliler: Erbil'de Bir Türk Beyliği (1132-1233) / 151
- Abdullah Ekinci* Muzaferüddin Gökbori'nin Siyasî ve Sosyal Faaliyetleri / 160
- Babattin Kök* Musul ve Halep Atabeyi Mevlûd ve Zamanı / 171
- Fazıl Bayat* İmaduddin Zengî ve Musul Atabeyliği / 177
- Remzi Kılıç* Bağdat'ın Osmanlı Hâkimiyetine Girmesi ve Kanunî'nin Bağdat'taki Faaliyetleri / 190
- Erdoğan Gülcü* Bağdat Vilayeti'nin İdarî Taksimatı ve Bağdat Beylerbeyleri (1534-1623) / 203
- Rıza Talibi* Osmanlı'da Irak Türkmenleri / 215
- Ali Birinci* Bağdadlı Müderriszâde Mehmed Fehmi Efendi'nin Hikâyesi / 224

Musul Meselesi

- Serdar Sakin* Musul Meselesi (1919-1926) / 241
- Zülal Keleş* Musul Meselesi / 263
- Bülent Atalay* Yakın Şark İşleri Hakkında Lozan Konferansı Müzakerelerinde Müphem, Muğlak, Muallak ve Manivela Olarak Kullanılmak İstenen Mevzu: Musul Meselesi / 283

Irak Türkmenleri

- Remzi Kılıç* Musul ve Kerkük'ün Tarihî Coğrafyası / 298
- Fazıl Bayat* Moğol İstilasına Kadar Irak Türkleri / 307
- Selçuk Duman* Irak Türkîsi Gerçeği ve Millî Mücadele Dönemi Bölge Halkının Türk Yönetimi İstekleri / 317
- Suphi Saatçi* Irak Türkmenleri / 331
- Sinan Marufoğlu* Irak Türkleri / 345
- Mahir Nakip* 2003 Yılından Bu Yana Irak Türkleri / 355
- Bilgay Duman* 2003 Sonrası Irak'ta Türkmen Varlığı ve Siyasî Durumu / 365
- Ergünöz Akçora* Irak'ın Orta Doğu'daki Yeri ve Önemi ile Parçalanması ve Türkmen Meselesi / 387
- Rabia Kocaman Aydın* Irak Türklerinin Sosyal Hayatı / 428
- Sebahattin Şimşir* Kerkük'te 1958 İhtilalinden 1959 Katliamına Türkmenler / 439
- Sebahattin Şimşir* İzzettin Kerkük ve Kerkük Dâvâsı / 446
- Erşat Hürmüzlü* Irak Anayasasında Kerkük Çıkmazı / 451
- Mahir Nakip* Abdullah Gül ve Irak Türkleri / 453
- Ziyat Akkoyunlu* Irak Türk Edebiyatı / 462
- Suphi Saatçi* Irak Çağdaş Türkmen Şiiri / 473
- Muhammet Kaya* Irak Türkmenlerinin Dili ve Dil Sorunları / 506
- Ahmet Yanar* Kerkük ve Hayratlarımız / 512

Suriye

- Cenap Çakmak* Suriye’de Uluslararası Suçların Yargılanması / 519
Güler Yarcı Orta Doğu’nun Kadîm İskân Mahalli: Askerî ve Sivil Bir Yerleşim Olarak Halep Kalesi / 529
Najwa Othman Halep’te Osmanlı Mimarisi / 551
Lamia Al-Jasser Suriye’de Erken Osmanlı Dönemi’ne Ait Yapılarda Süsleme ve Bezemeler / 563
Ufuk Tavkul Suriye’de Kafkasyalılar / 575
Salem Khalaf-Hasan Altuntaş 1957 Yılı Türkiye-Suriye Bunalımı / 588
Mustafa Bostancı Türkiye’nin Orta Doğu Siyasetine Etkisi Bakımından 1957 Türkiye-Suriye Krizi / 603

Suriye Tarihi Üzerine

- Ali Sevim* Suriye Selçuklu Melikliği / 612
Gülay Ögün Bezer Böriler (Dimaşk Atabeyliği) (1104-1154) / 632
Mustafa Öztürk Tahrir Defterlerine Göre 16. Yüzyılın İlk Yarısında Safed’in Nüfusu / 646
Ünal Taşkın MAD.459 Numaralı Deftere Göre Şam ve Sancaklarında Tımar Dağıtımı / 655
Remzi Kılıç 19. Yüzyıl’da Halep Vilayeti İdaresi / 673
Moshe Ma’oz Tanzimat Döneminde Suriye’de Dinî ve Etnik Anlaşmazlıklar / 679
Abmet Gündüz-Caner Aydeyer Ticaret Yolları Üzerinde Bir Osmanlı Vilayeti: Halep (1907-1912) / 686
Hasan Demirci King-Crame Komisyonu’nun Raporu Işığında ‘Suriye Mandası’na Dair Fikirler / 701
Bülent Atalay Hüseyin Cahid’in Kaleminden Yakın Şark İşleri ve Lozan Konferansı Müzakerelerinde Suriye Mevzuu / 707

Suriye ve Lübnan Türkmenleri

- Abdurrabman Mustafa* Suriye Türkmenlerinin ‘Onur ve Özgürlük Mücadelesi’ / 717
Oytun Orban Suriye ve Lübnan Türkmenleri / 726
Ömer Osman Umar Suriye Türkleri / 742
M. Fatih Kirişçioğlu Suriye’de İç Savaş Süreken Suriye Türkleri / 754
Özgür Kasım Aydemir Orta Doğu’daki Metruk ve Kayıp Türkler: Lübnan Türkleri / 769
Abdulkerim Ağa Suriye Türkmenleri / 780
Leyla Budak Suriye’de Medya Ortamı ve Suriye Türkmen Medyasının Genel Durumu Üzerine Bir Değerlendirme / 792

Lübnan

- Yasin Atlıoğlu* Büyük Orta Doğu’nun Küçük Ülkesi: Lübnan / 801

Ercan Çelebi Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'nde Yer Alan Lübnan ile İlgili Arşiv Belgelerinin Değerlendirilmesi / 821

Güler Yarcı 19. Yüzyıl Sonlarında Cebel-i Lübnan'da İbrahim Nehri'nin Islahı / 829

Halil Özgavlı Lübnan Ermeni Cemaati'nin Oluşumu / 848

dördüncü cildin içindekiler Sayı: 85

ORTA DOĞU ÜLKELERİ VE HALKLARI

İran

Abdullah Erol Bir Ulus Olarak İran (Kültür Kodları Üzerine Bir Analiz) / 7

Mazlum Uyar Şii Politik Düşüncesi Bağlamında İran İslâm Cumhuriyeti Anayasasında Otoritenin Kaynağı / 21

Arif Keskin İran Nasıl Yönetiliyor? / 42

Hakan Boz İran'ın Askerî Kapasitesi ve Silahlı Kuvvetlerin Organizasyonu / 48

Haleddin C. İbrahimli İran, Belgelerde ve Gerçeklikte / 61

Mustafa Öztürk 1979 İran Devrimi'nin Bölge ve Dünya Dengeleri Üzerindeki Tesisleri / 73

Şehrebanı Allahverdiyeva İran'ın Dünü ve Bugünü / 84

Kısmet Mekkin İran Devrimi ve ABD Dış Politikasına Etkileri: Humeyni Dönemi / 93

Aras Aslanlı-Agıl Memmedov Bağımsızlığın İlk Yıllarında Azerbaycan-İran İlişkileri / 108

Rahim Cevadbeyli Dünden Bugüne Gerçek İran / 114

Rahim Cevadbeyli İran 5+1 Anlaşması Ülkeyi İç Savaşa Götürür / 133

Tobid Melikzade İran'ın Resmî Belgelerine Göre Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu / 137

İran Tarihi Üzerine

Abdullah Gündoğdu Türkistan'da Osmanlı-İran Rekabeti / 140

Gunay Heyderli Safevî İmparatorluğu'nda Avrupalı Güçlerin Ajanları Katolik Misyonerler / 148

Hosein Mirjafari İranlı Tarihçilerin Bakış Açısıyla Kanunî Sultan Süleyman'ın Siyaseti ve Kişiliği / 158

Mustafa Ekinçi Yavuz Sultan Selim Döneminde Osmanlı-Safevî İlişkileri / 162

Eyal Ginio Beyaz Kule Şehrinde Bir Safevî Prensi: Selanik'teki Beyzade (1781-1734) / 180

Okan Güven Osmanlı Diplomasisi Karşısında Safevî Elçileri (1501-1516) / 187

İbrahim Aykun Osmanlı-İran İlişkilerinden Diplomat Bir Kesit / 196

Selahattin Tozlu Trabzon-Erzurum-Tebriz Yolu (XIX. Yüzyılda Sosyal ve Ekonomik Bakımdan Bir İnceleme / 212

Z. V. Konukova-A. E. Aydarov Viladikafkas'ta İran Diasporası / 227

- Hasan Seferi* Ermeniler Tarafından Soykırımı Uğramış Güney Azerbaycan Türklerine Osmanlı Ordusu'nun Yardımı (1918) / 232
- Ersin Müezzinoğlu-İsmail Şahin* Sorunlu Mirasın Reddi: 22 Nisan 1926 Türkiye-İran Güvenlik ve Dostluk Antlaşması / 237
- Nesib L. Nesibli* Güney Azerbaycan tarihinde Siyasî Özveri ve Millî Gaflet Dönemi (1905-1925) / 253
- Mazlum Uyar* Pehlevî Hânedanlığının Kuruluşu ve Rıza Şah Dönemi (1921-1941) Devlet Ricâli-Ulema Münasebetleri / 271
- Cemil Hesenli* Güney Azerbaycan Millî Harekâtı / 291
- Mithat Atabay* Modern Türkiye'nin Kuruluşunu Örnek Alan Bir Orta Doğu Liderinin Türkiye Ziyareti: Şah Rıza Pehlevî Türkiye'de / 306
- Melih Tınal* Atatürk'ün Vefatının İran Kamuoyundaki Yankıları / 312
- Rahim Cevadbeyli-Ümid Yazar* Tarih Bilimci Prof. Zehtabî Kirişçi ve Nasir Purpirar'ın Eserleri Üzerinden İran Tarihinin Gerçek Yüzü / 319

İran'da Etnik Gruplar Üzerinde Baskılar

- Rıza Talibi* Sesimizi Duyan Var mı? / 334
- Cavid Mövsümlü* Güney Azerbaycan'da 1918 Yılı Soykırımı (Cilovluk Olayları) / 338
- Nasir Bolidei* İran'da Belucistan Sorunlarına Kısa Bir Bakış / 345
- Yusuf Azizi Beni Torof* Ahvaz Bölgesinde Arap ve Arap Olmayanlar Arasında Ekonomik Mücadele / 356
- Nurali Muradi* Etnik Loristan Bölgesi, Lorların Katliamı ve Onlara Karşı Uygulanmakta Olan Asimilasyon Siyaseti / 361

İran Türkleri

- Aygün Attar* Yeni Bir Çağ Kavşağında İran Türkleri / 369
- Bilgehan Atsız Gökdâğ* Jeopolitik Açından İran Türklüğüne Bakış / 373
- Ümit Nazmi Hazır* Jeopolitika ve Kimlik Ekseninde Türkler / 386
- İrade Memmedova* İran'ın Türk Nüfusu ve Yerleşme Alanı / 391
- Rahim Cevadbeyli* İran'ın Etnik Yapısı ve Siyasî Türklüğün Yeniden Doğuşu / 398
- Nabi Kabotarian* İran Türkleri / 418
- Brenda Shaffer* İran'da Azerî Türkleri / 429
- Christiane Bulut* Bayadistan (İran)'daki Türk Kavimleri / 437
- Cevat Hey'et* Sungur Türkleri / 458
- Mubittin Çelik* Kaşkay Türkleri / 463
- Enver Uzun* İran Avsarları / 486
- Nimetullah Ağabali* İran Anayasası ve Uluslararası Hukukta Güney Azerbaycan Türklerinin Konumu / 493
- Süphan Talibli* Muhammedtağı Zehtabî'nin (Kirişçi) Eserlerinde İran ve Azerbaycan Türk Meselesine Yaklaşım / 504
- Ümid Yazar* Muhammed Taki Zehtabî (Kirişçi)'nin Eserleri Üzerinden İran ve Azerbaycan Türklüğünün Tarihselliği ve Kimlik Sorunu / 513

İran Türk Dili ve Edebiyatı

- Cevat Hey'et* Azerbaycan'ın Türkleşmesi ve Azerî Türkçesinin Teşekkülü / 522
Şerife Yalçınkaya Ortaçağ Türk ve İran Edebi Metinlerinde Türk Kavramı / 229
Büyük Resuloğlu Güney Azerbaycan'da Türk Lehçeleri / 538
Arzu Memmedova-Rabim Cevadbeyli Türk Dili Safevîlerin Devlet Dilidir / 544
Mebran Baharlı İran'da Devlet Dili Olarak Türkçe'nin Kısa Tarihi / 558
Hüseyin Düzgün-Hasan Feyzullah Vahid Kültürel Türk Mirası Olarak Nevruz Bayramı ve Güney Azerbaycan Türklerinde Nevruz Geleneği / 572
Şafak Alibeyli Nesîmî'den Fuzulî'ye (Farsça Divanlarına Dayanarak) / 579
Quliyev Bayram Büyük İslâm Âlimi, Bilim Ülkesinin Şahı Nasirüddîn Tûsî / 587
Rıza Hemrâz İran'da Türk Atasözlerinin Derlenerek Yazıya Aktarılmasının Kısa Tarihçesi / 594
Hasan Raşidi Farsça (Deri Farsçası) İran'da Yerli Dil mi Yoksa Yabancı Dil mi? / 601
Hüseyin Muhammedzâde Sadîk (H. Düzgün) Şeyh Safiyüddîn Erdebeli'nin Kara Mecmuası ve Ahmet Kesrevî'nin Azerî Teorisi / 608

Suudî Arabistan

- Zekeriya Kurşun* Osmanlı Devleti İdaresinde Hicaz (1517-1919) / 617
Orhan Kılıç Arap Yarımadası'nda Osmanlı Hâkimiyetinin Tesisi ve 16.-18. Yüzyıllarda Hicaz'ın İdaresi / 629
Ali Ata Yiğit Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Raporları Işığında Arap Birliği Düşüncesi ve Irak-Suudî Arabistan İttifak Antlaşması (7 Nisan 1936) / 641
Mustafa Bostancı Türk-Suudî İlişkilerine Katkısı Bakımından Turgut Özal'ın Suudî Arabistan Ziyareti (16-20 Mart 1985) / 651
Özer Özocak Suudî Arabistan'ın İran ile uyumsuzluğu: Irak, Suriye ve Yemen Örnekleri / 663
Ali Bilgenoğlu İslâm Düşüncesinde Bir Yenilenme ve Diriliş Arayışı Olarak İslâm Modernizmi ve Vehhâbilik / 675

Ürdün

- Abdülganı Bozkurt* Arap Baharı Sürecinde Ürdün-ABD İlişkilerinin Genel Bir Değerlendirmesi / 691
Hüseyin Baran 1996'dan 2016'ya Yirmi Yılda Ürdün İzlenimleri / 701
Mustafa Güler XVIII. Asırda Hac Yolunun Güvenliği Kapsamında Ürdün'deki Menziller ve Kaleler / 704

Yemen

- Yabya Yeşilyurt* Türk Halk Kültüründe Yemen Temalı Konular ve Yemen'de Türk Kültür Varlıkları / 712
Ufuk Gülsoy Yemen Demiryolu Projesi / 726

beşinci cildin içindekiler

Sayı: 86

ORTA DOĞU ÜLKELERİ VE HALKLARI

Mısır

- İrfan Kalaycı* Mısır'ın Ekonomi-Politik Dönüşümü Üzerine Bazı Dikkatler / 7
Mithat Atabay Türkiye Cumhuriyeti ile Mısır Arasında Afyon Sorunu ve Bu Sorunun İki Ülke İlişkilerine Yansımaları / 16
Esra Sarıkoyuncu Değerli Türk-Mısır Siyasî ve Kültürel İlişkileri (1923-1938) / 23
Mubammet Örtlek Müslüman Kardeşler Terör Örgütü Değildir - Mısır'dan ABD'ye Müslüman Kardeşleri Terör Örgütü İlan Etme Girişimleri / 38

Mısır Tarihi Üzerine

- Kâzım Yaşar Koprıman* Mısır Memlûkleri (1250-1517) / 44
Kâzım Yaşar Koprıman Osmanlı-Memlûk Münasebetleri / 81
Samira Korkantamer Memlûk Toplumunda Kadın / 103
Jane Hathaway Osmanlı Mısır'ında Memlûk Nostaljisi / 112
Samir Hamidoviç Hatko Çerkezler Nasıl Memlûk Çerkezlerine Dönüştü? / 121
Özen Tok Osmanlı Hâkimiyetine Girişinden XVII. Yüzyıl Başlarına Kadar Mısır'da İdarî Durum / 135
Meryem Kaçan Erdoğan-Meral Bayrak (Ferlibaş) Hadım Hafız Ahmed Paşa'nın Mısır'daki Evkafı (XVII. ve XVIII. Yüzyıldaki Durumu) / 149
Özlem Şahin Ferdinand de Lesseps'in Süveyş Kanal Projesi (1854-1856) / 164
Sevda Özkaya Hidiv İsmail Paşa Döneminde Bâbîâli-Mısır-Avrupa İlişkileri / 171
Bülent Akkuş-Berat Ali Yavuz Mısır'da Cemal Abdül Nasır Dönemi ve Pan-Arabizm Politikası: Bölgesel ve Küresel Etkileri Bağlamında Bir Analiz / 179
Seif El Rashidi Mısır'daki Siyasî Değişimler ve Osmanlıların Mimarî Üzerindeki Etkileri / 190
Abmet Ali Bayhan Osmanlı Dönemi Mısır'ında Mimarî Değişimler / 206

Filistin

- Ramazan Özey* Orta Doğu Serüveninde Filistin ve İsrail / 216
Levent Düzcü Filistin'e Yahudi Göçü Karşısında Osmanlı Devleti'nin Tavrı: II. Abdülhamid Yönetiminin İsrail Devleti'nin Kurulmasını Önleme Çabaları / 234
Önder Bayır Osmanlı Arşivi'nin Arap Dünyası Araştırmaları Açısından Önemi ve Belgelere Göre Osmanlı Döneminde Filistin / 251
Hasan Babacan-Servet Auşar Osmanlı Devleti'nin Tanzimat Döneminde Filistin'de Kilise Politikaları / 270

- Mehmet Mert Çam* Birinci Dünya Savaşı'nda Filistin'deki Nili Ajanlarının Faaliyetleri / 286
- Fethi Güngör* Filistinli Tutsak Çocukların Maruz Kaldığı Ağır Hak İhlalleri / 295
- Z. Deniz Altınsoy* Filistin Sorunu ve Uluslararası Alana Yansıması / 307
- Malaka M. Shwaikh* UCM'nin Cezasızlığa Son Verme Konusundaki Başarısızlığı: Örnek Vaka Olarak İsrail-Filistin Uyuşmazlığı / 314

İsrail

- Stanford Shaw* Osmanlı İmparatorluğu'nda Yahudi Milleti / 322
- Ş. Tufan Buzpınar* II. Abdülhamid Dönemi'nde Filistin'e Yahudi Göçü Meselesi (1878-1908) / 340
- Fikret Adanır* II. Abdülhamid Döneminde Yabancıların Toprak Sahibi Olmaları Konusunda Osmanlı Kaygıları / 351
- Çağrı Erhan* Türkiye'nin İsrail ile İlişkileri (1948-2001) / 359
- Sabit Duman* 1967 Arap-İsrail Savaşı'nın Sonuçları / 371
- İlyas Topçu* Demokrat Parti Dönemi Türkiye-İsrail İlişkileri / 379
- Arda Baş* I. Arap-İsrail Savaşı'nın Türkiye'nin Arap Ülkelerine Yönelik Politikasına Etkisi / 392
- Esmâ Özdaşlı-Timuçin Kodaman* İsrail'in İslâm Dünyası ile İlişkileri / 401
- Mehmet Sait Toprak* Talmud: Yahudilik ve Yahudilerin Yaşayan Sünneti / 409

Kıbrıs

- Recep Dündar* Kıbrıs'ın Fethi / 429
- Kemal Çiçek* İki Toplumlu Bir Şehirde Adalet Arayışları: Lefkoşa Mahkemesinde Rumlar ve Türkler (1698-1726) / 445
- Nuri Çevikel* Kıbrıs Eyâletinde Müslim-Gayrimüslim İlişkileri / 465
- Hüseyin Kanyılmaz* Kıbrıslı Türkler'in Kökeni ve Adaya Yerleşmesi / 476
- Ali Ata Yiğit* Atatürk Dönemi Kıbrıs Politikası (1923-1938) / 486
- Galip Alçitepe* Kıbrıs Bunalımı ve Barış Harekâtı (1963-1974) / 495

Kürtler

- Muammer Gül* Ortaçağ Kaynaklarına Göre Kürdistan / 504
- Safiye Dündar* İçimizden/Bizden Biri Kürtler / 519
- Ali Tayyar Önder* Türkler, Kürtler, Zazalar / 532
- İbrahim Yılmazçelik* Tarihi Dönemler İçerisinde Kürt Tarihinin Gelişimi Üzerine Bazı Tespitler / 545
- Sıddık Ünalın* Mervanoğullarının Kuruluşu ve Selçuklu Devleti'nin Hâkimiyetine Girişi / 554
- Göknur Gögebakan* Doğu Anadolu'nun Osmanlı Hâkimiyetine Girişi / 569
- Suat Akgül* Doğu Anadolu'da Osmanlı-Rus Rekabeti ve Kürtler / 583
- Rahim Cevadbeyli* Kürt Adı Altında Birleştirilen Toplulukların Kökeni / 595

- Yavuz Özdemir* Şeyh Sait İsyanı / 613
Burak Bilgehan Özpek-Kadir Akalın Devrilmeyen Domino Taşları: Orta Doğu'da Kürt Siyasal Yapılarının Güncel Rekabeti / 628
Serdar Arban Türkiye'de Konuşulan Orta Doğu Kökenli Dillere Yönelik MEB Politikaları ve Geliştirilen Öğretim Programları / 637

Zazalar

- Yaşar Kalafat* İran-Anadolu Kültür Coğrafyaları Arasında Sofistik Bir Köprü
Goranlar/Zazakiler/Dimililer/Dersimliler / 663
Ercan Çağlayan Zazalar Hakkında Bazı Notlar / 684
Yaşar Kalafat Dünya Dili Türkçe İçerisinde Anadolu Dillerinden Zazaca'nın Yerine Dair Görüşler / 693

PKK Terörü

- Nihat Ali Özcan* Türkiye'nin Terörle İmtihanı / 705
İbrahim Yılmazçelik Orta Doğu'da Tarihî Gerçeklerin Işığı Altında Türkiye'nin Küresel Terörizm Karşı Alması Gereken Tedbirler / 716
Serkan Kekevi Kürdistan Toplulukları Birliği (KCK) Sistemi: Devletlik, Federalizm, KCK Uygulamaları ve Uluslararası Gelişmeler Üzerinden Bir Değerlendirme / 733
Recep Cengiz Etnik Çatışmanın Dinamikleri Üzerine; Suriye / 754
Sezai Özçelik Orta Doğu'da 'PKK Çocuk Askerler' Savaş Suçunun İncelenmesi: Uluslararası Ceza Mahkemesi, Savaş Suçları ve Lubanga Yargılanması / 762
Salih Yılmaz Rusya'nın Orta Doğu'da Kürt Kozu ve PYD Politikası / 773

altıncı cildin içindekiler

Sayı: 87

ORTA DOĞU'DA ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE SON GELİŞMELER

Türkiye'nin Orta Doğu Politikası

- Ramazan Gözen* Türkiye'nin Orta Doğu Politikası / 7
Şaban Kardaş Bölgesel Dönüşüm ve İkinci Parçalanmanın Gölgesinde Orta Doğu'da Türk Dış Politikası / 26
Mustafa Sıtkı Bilgin AK Parti Döneminde Türkiye'nin Orta Doğu Politikalarında Yön Arayışları / 33
Nurban Aydın-Babar Şentürk Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Orta Doğu Politikası / 48
Ali Serdar Erdurmaz Türkiye'nin AK Parti Dönemi Irak ve Suriye Politikasındaki Değişimler ve Değerlendirmeler / 69

- Gökmen Kılıçoğlu-Ayhan Nuri Yılmaz* Orta Doğu'da Türkiye Etkisi; Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Açısından Bölgedeki Siyasî Projeksiyonlar / 87
- Hasan Oktay* Türkiye-Rusya İlişkilerinde Batı Bloğu ve İran'ın Orta Doğu'daki Zor Denklemi / 119
- Yusuf Sayın* Orta Doğu Bölgesinde Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslâm Cumhuriyeti İşbirliğine Yönelik İmkânlar ve Engeller / 124
- Zekeriya Kurşun* Türk-Arap İlişkilerinde Tarih Yazımının Dönüşümü ve Rolü / 143
- Salih Yılmaz-Ümit Nazmi Hazır* Rusya-Türkiye Arasındaki Rus Jet Krizi'ne Türkiye'den Bakış / 150
- Nurçin Arslan* Türkiye-Rusya İlişkilerinde Putin Yönetimi ve Suriye / 159

ABD ve Orta Doğu

- Hale Şıvgın* Amerika'nın Orta Doğu'ya İlk Askerî Müdahalesi (1801-1805) / 163
- Fazlı Doğan* Orta Doğu'da Dış Müdahale ile Devlet İnşası: Irak Örneği / 173
- Şenol Kantarcı* Amerika Birleşik Devletleri'nin İran Denklemi ve Türkiye / 186
- Süleyman Elik-Meysune Yaşar* 'İzolasyondan Müzakereye' Bush ve Obama Doktrinleri Çerçevesinde İran-ABD İlişkileri / 198
- Meral Kuzgun* Türk-Amerikan Çerçevesinde Türkiye'nin Bağdat Paktı'na Girişi ve Dış Basındaki Yansımaları / 221

Rusya ve Orta Doğu

- Giray Saynur Derman* Rusya Federasyonu'nun Orta Doğu Politikası / 236
- Alaeddin Yalçınkaya* Yeni Soğuk Savaş Döneminde Rusya'nın Orta Doğu Politikası / 258
- Nahide Şimşir* Rusya'nın Çarlık Devrinde Orta Doğu Politikasına Dahil Olma Teşebbüsleri / 270
- Seyfettin Erşahin* Sömürgecilerin Orta Doğu Siyasetlerinde İslâmın Araçsallaştırılması: Sovyetler Birliği Örneği / 276
- Merve Suna Özel* Tarihî Seyir İçerisinde Orta Doğu Coğrafyasında Rusya / 294
- Salih Yılmaz* Rusya Suriye'den Neden Çekiliyor? / 306
- Güllü Yoloğlu (Memmedli)* Putin'in Güç Nümayişi-Suriye'ye Sürpriz Giriş ve Çıkış / 315
- Nazim Caferov-Elşen Memmedli* Rusya ve Suriye Meselesi / 322
- Ali Asker* Rusya'nın Suriye'de Stratejik Hamleleri: Sonu Meçhul Başlangıç / 330
- Haleddin C. İbrahimli* Rusya-İran: Ortaklar ve Rakipler / 335

İngiltere ve Orta Doğu

- Süleyman Kocabaş* İngiltere'nin Orta Doğu'ya Yerleşmesi ve Orta Doğu'yu Paylaşım Antlaşmaları (1878-1923) / 350
- Levent Küçük* İngiliz Arşiv Belgelerine Göre Orta Doğu Politikasının Benimsenmesinde Tercümanların/Dragomanların Rolü / 380
- Ufuk Erdem* İngiliz Yıllık Raporlarında Türk-İran İlişkileri (1924-1934) / 390

Orta Doğu'da Ayrılıkçı ve Terörist Unsurlar

- Ramazan Biçer* Orta Doğu'da Dinî Söylemli Dışlayıcı Oluşumlar / 402
- Murat Serdar* Orta Doğu Menşe'li Tevhit Dinleri Karşısında Şirk Kurumları ve Modern Haricî-Cihatçı Grupların Söylemlerindeki İzdüşümleri / 418
- Abmet Yöner* Tarihî Süreç İçerisinde Şii-Selefi İlişkileri ve Günümüze Yansımaları / 440
- Özlem Uluç Küçükcan* Orta Doğu'da Mezhep Kimliklerinin ve 'Mezhepçiliğin' Siyasal ve Sosyolojik Etkileri / 453
- Mustafa Yetim* Hizbullah'ın Oluşumu ve Güçlenmesi: Yerel-Bölgesel Mücadeleler / 465
- Gökтуğ Sönmez* Radikalleşme, Şiddete Varan Aşırıçılık (ŞVA) ve Yabancı Terörist Savaşçılar (YTS): Nedenler, Çözüm Önerileri ve Türkiye Özelinde Değerlendirme / 476

Arap Baharı

- Hüsamettin İnaç* Kimlik Dönüştürücü Bir Sosyal Hareket Olarak Arap Baharının Sosyo-Politik Dinamikleri / 482
- Ertan Efeğil* Orta Doğu'daki Gelişmeler ve Türkiye'nin Arap Baharına Yaklaşımı / 491
- Murat Çemrek* 'Arap Baharı' Çerçevesinde Türk Dış Politikası: Kısa Bir Değerlendirme / 506
- Nurban Aydın-Ferhat Acar* Orta Doğu Krizleri ve Türkiye'nin Tutumu / 511
- Bilal Çıplak* Türkiye'nin Orta Doğu'da Barışın Tesisine Yönelik Katkıları ve Bazı Öneriler / 522
- Recep Ulusoy-Necmettin Acar* Arap Baharı Sürecinde Türk-İsrail İlişkileri / 529
- Fikret Birdişli* Arap Baharı ve Güvenlik: Orta Doğu'da Durumsal Deretminizm / 541
- Veysel Kurt* 'Arap Baharı'nda Orduların Rolü: Tunus, Mısır, Libya ve Suriye Örneklerinin Karşılaştırmalı Bir Analizi / 557
- Yiğit Anıl Güzelipek* İran'ın Batı ile İlişkilerinde Yeni Dönem: Batı'ya Açılım Arap Baharına Karşı Alınan Bir Önlem mi? / 571
- Seven Erdoğan* Avrupa Birliği-Güney Akdeniz (Orta Doğu ve Kuzey Afrika) İlişkilerinde Bahar Faktörü / 575
- Ali Asker-Marziye Memmedli* 'Arap Baharı'nda Rusya'nın Libya Politikası: Moskova'nın Çifte Tutumu / 584
- Şahin Keskin* Beşinci Yılında Arap Baharı: Tunus, Libya, Mısır ve Suriye / 591
- Arda Özkan* İnsancıl Müdahale Tartışmaları Işığında Libya'ya NATO Harekâtı ve Suriye'ye Müdahale Potansiyeli / 596
- Sabit Duman* Arap Baharı Neden Başarısızlığa Uğradı / 605

Suriye Krizi

- Altan Çetin* Suriye Meselesi'nin Temel Parametreleri ve Çözüme Dair / 613

- Hakan Temiztürk-Dilan Erdemir* Türkiye-Suriye İlişkileri: İç Savaştan Önce ve İç Savaş Döneminde / 625
- Bekir Günay* Orta Doğu'nun Yeni Güç Oluşumlarında Türkiye-Rusya İlişkilerinde Suriye Krizi / 648
- Ali Semir* Suriye Krizindeki İç Dinamikler ve Küresel Güçler / 663
- Gonca Oğuz Gök* Suriye İnsani Krizi ve Birleşmiş Milletler / 668
- Marwan Kabalan* Şam'ın Karışık Mezhep Yapısına Sahip Gecekondu Mahallelerindeki Şiddet Olayları / 677
- Sema Kalaycıoğlu* Suriye'de Federatif Yapılanmanın Başarı Şansı / 683

Mülteci Sorunu

- Arzu Güler* Orta Doğu ve Mülteci Sorunu / 693
- İsmail Cingöz* Arap Baharı'nın Suriye'ye Sirayeti ve Suriyeli Sığınmacılar Sorunu / 700

ÇEŞİTLEMELER

- Nejla Günay* İttihatçıların Türkleştirme Siyasetiyle İlgili İddialar ve Tarih Yazımındaki Çelişkiler / 715
- Meral Aksoy* Orta Doğu Ülkelerinde Değişen Beslenme Alışkanlıkları ve Bunun Getirdiği Sağlık Riskleri / 736
- Nahide Şimşir* Çağdaş Gözlemcilerin Işığında Orta Doğu Osmanlısı'nda Sağlık / 746
- Mustafa Yiğitoğlu* Batı Hıristiyanlığının Müslümanlara Karşı Müstehzi Bakışı / 751

Yeni Türkiye

Yıl 22 Sayı 82
Ocak - Haziran 2016

Fiyatı 40 TL

2 Ayda Bir Yayımlanır

Yüksek İstişare Heyeti

Halil İnalçık (Başkan) / Mark Almond / Mehmet Aydın / Sabahattin Balcı / Yakup Basmacı
Semavî Eyice / Ahmed Hatiboğlu / Darhan Kıdıralı / Hayrettin Karaman
Kemal Karpat / Şerif Mardin / Jean Lois Mattei / Justin McCarthy
Rhoads Murphey / Kâmil V. Nerimanoğlu
Chester A. Newland / İlber Ortaylı
Sadettin Ökten / İskender Pala
Norman Stone

Yayın Kurulu

Kemal Çiçek (Başkan) / Bilgehan Atsız Gökdağ (Koordinatör) / Sacit Adalı / Şükrü
Halûk Akalın / Şakir Akça / Aziz Akgül / Ahmet Akgündüz / Aygün Attar
Emin Çarıkçı / Abdurrahman Dilipak / D. Mehmet Doğan / Şenol Durgun
Gonca Bayraktar Durgun / Burhan Erdem / Tevfik Erdem
Mehmet Seyfettin Erol / Bünyamin Erul / Hasan Tahsin Fendoğlu
Gülay Göktürk / Hasan Ali Karasar / İsmail Köksal
Gülay Mirzaoğlu / Nail Öztaş / Sami Selçuk
Lütfi Şehsuvaroğlu / Adnan Şenel
Ömer Turan / Nur Vergin

*Y.T. Yayıncılık Eğitim Ltd. Şti. Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Hasan Celâl Güzel*

Editör

Hasan Celâl Güzel

Yazı İşleri Müdürü

Murat Tazegül

*Dağıtım ve Abone Müdürü
Zülfikâr Mert*

Dizgi

Ali Taştepe

Baskı

Semih Ofset (312) 341 40 75

Genel Dağıtım

Doğan Dağıtım-DPP A.Ş.

Basıldığı Tarih

Haziran 2016

Yayın Kodu

ISSN - 1300-4174

Yeni Türkiye Stratejik Araştırma Merkezi

Hacı Hasan Mahallesi Kahraman İbad Hüseyinli Sok. No: 22 Gölbaşı/Ankara

Tel: (312) 441 42 40-441 42 60 Faks: (312) 441 42 08

Web: www.yeniturkiye.com e-posta: yeniturkiye@yeniturkiye.com

Abone Şartları

Bireysel: Yıllık 250TL. Kurumsal: Yıllık 500TL.

IBAN: TR34 0006 2000 1810 0006 2946 98 - Garanti Bankası Çankaya Şb.

Yeni Türkiye hakemli bir dergidir. Dergimizde yayınlanan yazıların bütün sorumluluğu yazarlarına aittir.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Yeni Türkiye'den

Değerli Okuyucular,

Yeni Türkiye olarak, 'Osmanlı Coğrafyası'nın çoğunluğunu ihata eden Rumeli-Balkanlar ve Kafkaslar konulu uluslararası araştırmalarımızı gerçekleştirmiştik. Siz değerli okuyucularımıza iftiharla takdim ettiğimiz Orta Doğu konusundaki bu uluslararası araştırmamızla birlikte 'Balkanlar-Kafkaslar-Orta Doğu' külliyyatımızı tamamlamış olduk. Bugüne kadar benzeri yayınlanmamış bu külliyyat yaklaşık 20.000 sayfalık ve 22 ciltlik dev bir eser oldu. Bu eserimizde 'Osmanlı Coğrafyası' diye adlandırılan 24 milyon km²'lik mesabanın en önemli kısmını akademik ve bilimsel yazırlarla inceledik. Bir zamanlar atalarımızın at koşturduğu bu coğrafyayı biz de 1574 bilim adamı ve uzmanın birbirinden kıymetli yazılarıyla sahiplenmeye çalıştık.

Yeni Türkiye'nin 'Orta Doğu Özel Sayısı', toplam 5.000 sayfalık 6 ciltlik bir külliyyattan meydana geliyor. Orta Doğu sayımızda, 303 yerli, 56 yabancı 359 bilim adamı ve uzman toplam 396 akademik yazırlarıyla yer alıyor. Sayın Cumhurbaşkanımız Balkanlar ve Kafkaslar Özel Sayılarımızda olduğu gibi Orta Doğu Özel Sayımızda da çok değerli yazırlarıyla bizi şerefletirmişlerdir. Engin bir tarih şuuruna sahip olan Sayın Cumhurbaşkanımıza ve çalışkan Dışişleri Bakanımıza şükranlarımızı sunuyoruz. Ayrıca, Türkiye'deki üniversitelerden ve çeşitli yabancı üniversitelerden makalelerini gönderen değerli akademisyenlerimize de çok teşekkür ediyoruz.

Yeni Türkiye Orta Doğu Özel Sayısı'nın Birinci Cildinde Orta Doğu'nun genel değerlendirmesi yapılmakta; Orta Doğu'da Jeopolitik, Strateji, Enerji, Güvenlik ve Gelecek ile birlikte Türk varlığına temas edilmektedir. Ayrıca, her Orta Doğu ülkesi incelenirken tarihî ve kültürel nokta-i nazardan Türk varlığı ele alınmıştır. Birinci Ciltte Orta Doğu'da Din başlığı altında, İslâmiyet ve Türkler, Din İlmi ve Tasavvuf, Hilâfet ve Mukaddes Emanetler, Osmanlı'nın İslâm Birliği Siyaseti, Arap Milliyetçiliği ve Orta Doğu'da Çeşitli Dinî Gruplar incelenmiştir. İkinci Ciltte, aslında büyük ölçüde Türk tarihinin bir parçası mahiyetinde olan Orta Doğu'da İlk Müslüman Türk Devletleri, Moğollar ve Haçlılar, Selçuklular, Osmanlılar, I. Dünya Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi tetkik edilmiştir. Eserin Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Ciltlerinde Orta Doğu Ülkeleri ve Halkları incelenmiştir. Bu cümleden olarak Üçüncü Cilt'te Irak, Suriye ve Lübnan; Dördüncü Ciltte İran, Suudî Arabistan, Ürdün, Yemen; Beşinci Cilt'te Mısır, Filistin, İsrail, Kıbrıs devlet olarak ele alınmış; ayrıca Orta Doğu'daki Kürtler ve Zazalar da tetkik edilmiştir. Beşinci Ciltin sonunda ise PKK terörü gözden geçirilmiştir. Son cilt olan Altıncı Ciltte Orta Doğu'da Uluslararası İlişkiler ve Son Gelişmeler dinamik analizler şeklinde incelenmiştir. Bu genel başlık altında Türkiye'nin Orta Doğu Politikası, ABD, Rusya ve İngiltere'nin Orta Doğu politikaları, Orta Doğu'da Ayrılıkçı ve Terörist Unsurlar, Arap Baharı, Suriye Krizi ve Mülteci Sorunu ele alınmıştır.

* * *

Orta Doğu'nun diğer coğrafyalardan çok önemli bir farkı vardır; burada mensubiyetiyle şeref duyduğumuz İslâmiyet'in ve dünyanın en mukaddes mekânları bulunmaktadır. Lâkin ne yazık ki, bu Orta Doğu Coğrafyası Osmanlı hâkimiyetinin dışına çıktığından beri bir türlü huzura kavuşamadı, rahata erişemedi ve istikrar sağlayamadı. Bütün medeniyetlerin kaynağı olan bu kutsal topraklarda kan ve gözyaşı bir türlü son bulmadı. 'Medeniyet dediğin tek dışı kalmış canavar', burada yaşayan mazlumların sadece petrol kuyularıyla meşgul oldu. 19. Asrın emperyalist sömürgecilik anlayışı günümüzde Orta Doğu'nun yegâne geçerli kaidesi ve modern kolonyalizmin petrol merkezli çıkarlarıdır. 'Türkiye, Ortadoğu'nun Tek Gerçek Dostudur'

başlıklı yazısıyla eserimizi şereflendiren Sayın Cumburbaşkanımız bakınız ne güzel söylüyor: “Batılı ülkeler bu bölgede her zaman yerin üstündeki insanlarla değil, yerin altındaki petrole ilgilenmişlerdir. Nitekim 100 yıldır Ortadoğu, istikrarsızlık, çatışma, şiddet ve fakirlik olarak bu çarpık bakış açısının bedelini ödemektedir.”

Sayın Cumburbaşkanımızın şu tespitleri özellikle önemlidir: “Türkiye, Ortadoğu’daki tüm insanları, tarihi ve kültürel olarak kardeşi gibi gören bir ülkedir. Devletlerimiz arasındaki sınırlar, mesafeler ve tel örgüler bizi kardeşlerimizden koparmak için yeterli değildir. Şartlar ne olursa olsun, hiçbir çıkar hesabı yapmadan tamamen insanî duygularla bölge insanına kucak açan ülkemiz, bu tavrını gelecekte de sürdürecektir.

Ortadoğu’ya emperyalistlerin gözlüğüyle bakanlar, “Ortadoğu Bataklığı” ifadesini kullanıyorlar. Tarihiyle, kültürüyle, medeniyet değerleriyle bölgeye aidiyet hissedenden hiç kimse, Ortadoğu için böyle bir tabiri kabul edemez. Bu bölgeyi istikrarsızlaştıranlar, bölge insanını kargaşaya ve sefalete mahkûm edenler, aynı zamanda bu coğrafyayı “bataklık” olarak tasvir ediyorlar.”

1948’de Filistin toprakları üzerinde İsrail’in kurulması ise bu istikrarsızlık haritası üzerinde balen kanayan bir ‘çıban başı’ oluşturdu. Bir yandan dikta heveslisi devlet başkanları, diğer yandan da gene dış mihraklar tarafından oluşturulan ve desteklenen selefi akımların terörizme dönüşmesi, bu topraklardaki istikrarsızlıkları körükledi ve nihayet Orta Doğu başta, ABD, İngiltere ve Rusya olmak üzere çıkar çekişmesi yapan devletlerin güç gösterisi arenasını hâline getirdi.

Sayın Cumburbaşkanımızın şu tespitlerine de aynen katılıyoruz: “Bugün Ortadoğu’da, tıpkı 100 yıl önce olduğu gibi, sınırlar yeniden çizilmeye, Irak ve Suriye’nin toprak bütünlüğü yok edilmeye, bölge bir kez daha baştan aşağı dizayn edilmeye çalışılıyor. Burada hedef, daha rahat sömürülebilir, kolayca kontrol edilebilir, parçalı bir yapı oluşturmaktır. Türkiye, Ortadoğu’nun toprak bütünlüğünü, istikrarını, huzurunu samimiyetle savunan tek ülkedir. Türkiye, geçmişte olduğu gibi bugün de Ortadoğu’da istikrarın teminatıdır.

Önümüzdeki süreçte Rusya’nın kendi çıkarları uğruna Esed rejimini ayakta tutmaya çalışması netice vermeyecektir. Bölgede hesabı olan herkese hizmet veren DAEŞ terör örgütünün ömrü de uzun sürmeyecektir. PYD-YPG terör örgütünün sınırlarımız boyunca kurmaya çalıştığı yapı da, kesinlikle amacına ulaşamayacaktır. PKK terör örgütünün sınırlarımız içindeki teşebbüsü gibi, bu senaryolar da boşa çıkacaktır. Türkiye, sadece Suriye ve Irak halkıyla değil, Ortadoğu’daki tüm kardeşleriyle tarih ve kader birliği içinde olmayı sürdürecektir. Ülke ve millet olarak daha huzurlu ve müreffeh bir Ortadoğu’nun tesisi ve idamesi için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacağız.”

* * *

Şu hususu aslâ aklımızdan çıkarmamalıyız ki, Orta Doğu’da huzur ve istikrar sağlanmadan Dünya barışını tesis etmek mümkün değildir. Geleceğin Orta Doğusunu ümitle bekliyor ve bir an önce “paxottomana” benzeri bir barış nizamının kurulmasını ümit ediyoruz.

Selâm sevgi ve saygılarımla.

Hasan Celâl Güzel

Ortadoğu’da ‘PKK Çocuk Askerler’ Savaş Suçunun İncelenmesi: Uluslararası Ceza Mahkemesi, Savaş Suçları ve Lubanga Yargılanması

Sezai Özçelik*

762

Bu araştırma, Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin kurulduktan sonra çocuk askerler konusunda Kongolu Savaş Lordlarından Thomas Lubanga Dyllo hakkında verdiği karar çerçevesinde Türkiye’de PKK’nın kaçırdığı çocuklar ve savaş suçları bağlamında çocuk askerler sorununu inceleyecektir. İlk olarak, çocuk askerler ve çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmasının uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası insan hakları çerçevesinde başta Çocuk Hakları Sözleşmesi ve İlgili Protokoller çerçevesinde analizi yapılacaktır. İkinci bölümde çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmasını Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi’nin nasıl ele aldığı incelenecektir. Üçüncü bölümde, Kongo Savaş Lordu Lubanga hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından verilen 15 yaşından küçük çocukların asker olarak kayıt altına alınması, silâh altına alınması ve silahlı çatışmalarda kullanılması suçlanması ve yargılanıp ceza alma süreci incelenecektir. Son olarak, Türkiye’de PKK tarafından kaçırılan çocukların durumu uluslararası hukuk özellikle Uluslararası Ceza Mahkemesi çerçevesinde analiz edilecektir.

Giriş

Günümüzde uluslararası çatışmalarda çocuk askerlerin kullanımı giderek artmakta-

dır. Yaklaşık 300 bin ile 500 bin arasında çocuk asker dünyanın birçok bölgesindeki kanlı çatışmalarda değişik seviyelerde ve fonksiyonlarda kullanılmaktadır (Valder, 2014, s. 35). Başta ulusal düzeyde olmak üzere, uluslararası toplum çocuk askerler sorununun, sadece uluslararası ilişkiler bağlamında değil sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmet, uluslararası ceza hukuku, siyaset bilimi, çocuk gelişimi gibi değişik bilim dalları çerçevesinde incelenmesi için çalışmalar yapmaktadır. Savaşlar ve silahlı çatışmalardan en çok etkilenen çocuklardır. Çocuklar, savaş yüzünden açlık, susuzluk, kötü beslenme, hastalık, ekonomik sıkıntılar, eğitim sorunları ve sağlık hizmetlerine ulaşamama gibi sorunlar ile karşı karşıya kalmaktadır. Çocuk askerlerin savaşlarda ve silahlı çatışmalarda kullanımı yeni bir olgu değildir. Amerikan İç Savaşı sırasında, savaş alanında çocuklar ve adolesanlar muharebe bandolarında borazancı olarak kullanılmıştır. “Davulcu çocuklar” ise ordunun ne zaman yemek yiyeceğini, uyuyacağını ya da askeri adımla yürüyüş yapacağını belirtmek için kullanılıyordu (Brough ve ark., 2007, s. 133). Hitler, Alman çocukları Baldurvan Schirach önderliğinde “Hitler Gençliği” şeklinde örgütlemiş, başta SS olmak üzere Alman Ordusunda yer vermiştir. İlginçtir ki Hitler Gençliği saflarında savaştırılan çocukların asker olmasına izin verilirken, içki içmeleri, sigara içmeleri ve erotik film izlemeleri sakıncalı görülümüştür (Rempel, 1989, s. 71). The Coalition to Stop the Use of Child Soldiers adlı STK raporuna göre, 2004 yılında 27 ülke ve bölgede silahlı çatışmalarda Burundi, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Burma gibi çocuk askerlerin cephede kullanılmakta iken bu sayı 2007 yılı sonunda 17’ye inmiştir. Bu göreceli başarının altında Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin daha aktif olarak çocuk askerleri savaş suçu olarak kovuşturması ya-

(*) Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü. sozcelik@karatekin.edu.tr

(**) Bu çalışmanın bir kısmı, Polis Akademisi Başkanlığı Suç Araştırmaları ve Kriminoloji Araştırma Merkezi (SAMER) tarafından Antalya’da 14-17 Kasım 2014 tarihleri arasında düzenlenen VI. Uluslararası Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Sempozyumu’nda bildiri olarak sunulmuştur.

nında, Çocuk Hakları Sözleşmesi Ek Seçmeli Protokolü ile yaş sınırı 15 olan küçük çocukların silah altına alınması 18 yaş sınırına yükseltilmiştir. Bu Ek Seçmeli protokole, 2004 yılında 77 ülke taraf iken bu sayı 2007’de 120’ye ulaşmıştır (Coalition, 2008, s. 13-15). 2006 yılında Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından atanan BM Çocuklar ve Silahlı Çatışmalar Özel Temsilcisi’nin, 2012 yılında yayınladığı raporunda, Türkiye’nin de yakından etkilendiği Libya ve özellikle Suriye çatışmasında çocukların kullanılması konusunda çok çarpıcı örnekler verilmektedir. Çocukların ayırım gözetmeden öldürülmesinin dışında, Suriye Ordusu çocukları insan kalkanı olarak kullanmakta ve hatta askeri konvoyların sevkıyatı sırasında otobüs ve askeri araçların önlerine çocukları yerleştirmektedir (Report, 2012, s. 23). 2014 yılındaki en son rapor, başta IŞİD olmak üzere, YPG’nin Al-Qamishli, Al-Hassakeh bölgelerinde 15 yaşından küçük çocuklara askeri eğitim verildiğini, savaş alanlarında ve kontrol noktalarında kullanıldığını belirtmektedir. 14 yaşında bir erkek çocuğu, askeri eğitim aldıktan sonra Eylül 2013’te Rassalein, al-Hassakeh bölgesinde silahlı çatışmalara katılmıştır (Report, 2014, s. 30).

İşte, başta Türkiye olmak üzere dünyada birçok ülkeyi ilgilendiren çocuklar ve silahlı çatışmalar konusunda ilk uluslararası çabaların sonucu, 1989 tarihli BM Çocuk Hakları Sözleşmesidir. Daha sonra Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne Ek Seçmeli Protokolü (2002) ve 1998 tarihli Roma Sözleşmesi bu alanda atılan önemli adımlardır. Bu adımların en önemli sonucu, Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin kurulmasıdır. UCM başta devlet sorumluları olmak üzere uluslararası ve ulus-içi çatışmalar taraflarınca işlenmiş olan en ağır suçlar olan insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve soykırımı soruşturmak ve kovuşturmak için bağımsız ve daimi statüde kurulan ilk uluslararası ceza yargı organıdır. Burada önemli olan noktalardan biri, uluslararası olmayan silahlı çatışmalar tanımlanması ve bu çatışma-

ların da UCM yargı yetkisi altına girmesinin mümkün kılınmasıdır. UCM 21. yüzyılda kurulmuş olan fakat özellikle 20 yüzyılda önemi giderek artan uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası ceza hukuku alanlarının doğal bir uzantısı olarak ortaya çıkmıştır. UCM yargı yetkisini tanıyan ülke sayısı Kasım 2014 itibari ile 122 olup, en son Fildişi Sahilleri 15 Şubat 2013 tarihinde Roma Anlaşması’nı kabul eden ülke olmuştur (ICC, 2014).

UCM kurucu anlaşması, Roma Sözleşmesi’nin 8 nci maddesi savaş suçlarını düzenlemektedir. Savaş suçları arasında yer alan çocuk askerler konusu ise, bu maddenin 2. fıkrası şu şekilde düzenlenmiştir: “Bu Statünün amacına uygun olarak ‘Savaş Suçları’ şu anlama gelir:” Maddenin 2 nci fıkrası b bendi: “Uluslararası hukukun mevcut sistemi içerisinde, uluslararası silahlı çatışmalarda uygulanabilir yasa ve geleneklerin diğer ciddi ihlalleri, yani, aşağıdaki fiillerden herhangi birisi” şeklinde olup savaş suçu sayılacak fiilleri sıralamaktadır. Bu fiillerden çocuk askerler ile ilgili olan, en sonda yer alan XXVI nci hükümdür: 15 yaşından küçük çocukların ulusal silahlı kuvvetlere çağırılması, askere alınması veya çatışmalarda aktif olarak kullanılması” savaş suçudur (Kürşun, 2011, s. 71).

Bu madde, açık bir şekilde 15 yaşından küçük çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmasını bırakın, sadece silahlı grup içinde yer almasını bile savaş suçu saymıştır. Daha sonra Ek Protokol ile yaş sınırı 18 yaş olarak belirlenmiştir. Fakat UCM düzenleyen Roma Sözleşmesi açısından yaş sınırı konusunda bir değişiklik olmaması sebebi ile çocuk askerler konusundaki yargılamalarda hâlâ 15 yaş sınırı geçerlidir.

Uluslararası İnsancıl Hukuk

Silahlı çatışmalar ve çocukların korunması ile ilgili uluslararası hukukun prensip ve kuralları, ilk önce 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve 1977 yılında imzalanan Ek Protokolleri ile 1989 tarihli Çocuk Hakları Söz-

leşmesinin bazı hükümleri ile düzenlenmiştir. Bu uluslararası kurallar tam değil kısmi uluslararası insancıl hukuk açısından çocuklara bir koruma zırhı sağlamaktaydı. Kısmi olarak tanımlanmasının en önemli nedeni, yaş sınırı olarak 15 yaşının baz alınmasıdır. 1989 Çocuk Hakları Sözleşmesi imzalanıncaya kadar, genel kural 15 yaşından küçük çocukların askere alınmasını ve asker olarak kullanılmasını yasaklamıştır. 1989'dan itibaren 18 yaşından küçük çocukların silahlı çatışmalarda askere alınması ve kullanılması yasaklanan bir hüküm olmuştur. Çocukların silahlı çatışmalarda (uluslararası ve uluslararası olmayan) kullanılmasının uluslararası ceza ve insancıl hukuk açılarından yargılanmasının yolunu açan 1998 Roma Sözleşmesi'nin 8 (2) (b) (XXVI) ve 8 (2) (e) (VII) maddeleridir. Bu iki maddeye göre, çocukların doğrudan ve dolaylı olarak uluslararası ya da uluslararası olmayan silahlı çatışmalarda kullanılması, insanlığa karşı suçlar bağlamında soruşturulması ve kovuşturulması için yeterlidir.

1999 yılında, dönemin BM Genel Sekreteri olan Kofi Annan tarafından atanmış olan BM Genel Sekreteri Çocuklar ve Silahlı Çatışmalar Özel Temsilcisi, Genel Kurul'da durumu şu şekilde özetlemekteydi:

“Kâğıt üzerinde kalan sözler, tehlike altında yaşayan kadınlar ve çocukları kurtaramaz... Uluslararası toplumun enerjisini çocuk askerler ile ilgili normları ve kuralları hukukî olarak detaylandırmak yerine politik projeler üreterek çatışmaların yaşandığı yerlerde çocuk askerler konusundaki kuralların uygulanması ve saygı duyulmasına yönelik barçama zamanı gelmiştir. Bu, ancak uluslararası toplumun bu amaca ulaşmak için el birliği ile hareket ederek gücünü ve etkisini kullanması ile başarılı olacaktır.” (U.N. Doc. A/54/430, paragraf 29-30).

Çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmasını ile ilgili BM Genel Sekreterleri'nin 1999 yılından sonraki dönemi “Uygulama Çağı” olarak ilan etmesi, çocuk askerler konusunda iki alanda önemli adımların atılma-

sına yol açmıştır. Birincisi, Birleşmiş Milletler başta Genel Kurul dışında Güvenlik Konseyi kararlarının çocuk askerler ile ilgili alınmasıdır. Buna paralel bir şekilde UNICEF 1999 yılından başlayarak Cape Town ve Paris İlkeleri'nin kabul edildiği bir dizi konferans toplayarak bu konuda bilimsel, epistemik ve sivil toplumun ortak çalışmasını sağlayacak platformları yaratmıştır. İkinci olarak, çocuk asker konusunun uluslararası ceza hukuku ve uluslararası ceza yargılamasının içine alınmıştır. Uluslararası toplumun çocuk askerler konusuna verdiği önem meyvesini vermiştir. 1998 Roma Sözleşmesi çerçevesinde Uluslararası Ceza Mahkemesi ilk yaptığı yargılamalarda soruşturma ve kovuşturma konusu olarak çocuk askerlerin kullanımını yasaklayan maddeler seçilmiştir. Yakalandıktan sonra üç gün içinde Lahey'deki UCM'ye transfer edilen Lubanga sadece çocuk askerler ile ilgili hükümlerden yargılanmış ve UCM'nin verdiği ilk karar olarak tarihe geçmiştir.

BM Güvenlik Konseyi ve Çocuk Askerler

BM Genel Kurulu, çocuk askerler sorunu ile 1990'lı yıllardan itibaren ilgilenmeye başlamıştır. Güvenlik Konseyi, Ağustos 1999 tarih ve 1261 no'lu GK Kararı, çocukların silahlı çatışmalarda asker olarak kullanılmasını, uluslararası hukukun ihlali olarak görmekte ve çocuk asker kullanan tüm tarafların bu uygulamalarına son vermeleri için çağrıda bulunmaktaydı. Bu karar ile Birleşmiş Milletlerin çocukların silahlı çatışmalardaki durumu, korunmaları, hakları ve refahları konularını uluslararası barış ve güvenliği tehdit edecek bir unsur olarak ele alması önemlidir (UN, 1999). Bu GK Kararı ayrıca, BM Genel Sekreteri'ne, düzenli olarak Güvenlik Konseyi üyelerini bilgilendirmesi amacıyla rapor hazırlama yükümlülüğü de getirmiştir. 2005 yılına kadar uzanan dönemde BM Genel Sekreteri beş tane rapor hazırlamıştır. Dördüncü raporun Ek 1'inde GK'nin gündeminde olan silahlı çatışmalarda çocuk askeri silah altına

alan ve asker olarak kullanan çatışan tarafların listesi yayınlanmıştır. Raporun Ek 2’de ise GK gündeminde olmayan silahlı çatışmalarda çocuk asker kullanan çatışan tarafların listesi yer almaktadır (Report, 2003). Bu rapor çerçevesinde 11 Nisan 2004 tarih ve 1539 sayılı GK kararı, çocuk askerler ile ilgili Ek 1 ve Ek 2 ‘de listesi verilen tarafların, uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmemesi hâlinde, Genel Sekreterlik ile BM’nin diğer organlarının özellikle BM ülke temsilcileri ve barış gücü aracılığı ile üç ay içinde “Somut ve zamana bağlı bir hareket planı” hazırlanması istenmiştir.

BM Genel Sekreteri’nin Çocuklar ve Silahlı Çatışmalar ile ilgili beşinci raporu ise bir hareket planı içermektedir. Bu plana göre, silahlı çatışmalarda silah altındaki çocukların haklarının ihlali ve korunması ile ilgili izleme ve gözlemlemeye dayalı bir mekanizma kurulacaktır. Çocuk haklarının ihlal edildiği altı konu şunlardır:

- 1- Çocukların silahlı çatışmalarda sakat bırakılması ve öldürülmesi.
- 2- Çocukların asker olarak silah altına alınması ve çocuk asker kullanılması.
- 3- Okul ve hastanelere saldırı düzenlenmesi.
- 4- Çocuklara tecavüz edilmesi ve çocuklara karşı ağır cinsel şiddet uygulanması.
- 5- Çocukların kaçırılması.
- 6- Çocuklara insani yardım ulaştırılmasının engellenmesi (Report, 2005).

Şüphesiz BM Güvenlik Konseyi, 26 Temmuz 2005 tarih ve 1612 no’lu kararın, Beşinci Rapor’unda önerilen hareket planının uygulanması için iki önemli adım atmıştır. İlk olarak, Ek 1’de verilen tarafların çocuk askerler konusundaki uygulamaları için İzleme ve Raporlama Mekanizması (İRM) kurulmuştur. İkincisi, Konsey Çalışma Grubu (Çocuklar ve Silahlı Çatışma Çalışma Grubu) oluşturulmuştur. Bu grubun görev-

leri; İRM’in hazırladığı raporları incelemek, hareket planının hazırlanması ve uygulamasını gözden geçirmek, Güvenlik Konseyi’ne uygun eylemlerde bulunmak için tavsiyelerde bulunmak ve gerekirse BM’in diğer organlarını, GK kararlarının uygulanması için harekete geçmesini sağlamak olarak sıralanabilir.

Çocukların silahlı çatışmalarda kullanımını çocuk askerler kavramı ile açıklanmaktadır. Çocuk asker kavramı, özellikle “Asker” kavramının uluslararası hukuk açısından taşıdığı anlam yönünden sorunlu olabilmektedir. Burada önemli olan nokta, çocuk ve asker kavramlarının yan yana geldiğinde oksimoron olmasıdır. Zaten uluslararası insancıl hukuk açısından doğrudan silahlı çatışmalarda yer alan 18 yaşından küçüklerin, silahlı çatışmalara doğrudan katılma şartı aranmadan dolaylı olarak silahlı çatışmalarda kullanılması ve hatta bu amaçla devlet-dışı aktörler tarafından ailelerinden ayrılması bile, çocuk asker kategorisinde olması için yeterlidir.

Lubanga Davası

Lubanga Davası, UCM tarihi açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Thomas Lubango Dyilo, UCM tarafından hakkında açılan davada yargılanıp hüküm alan ilk gerçek kişidir. Ayrıca Lubango davası açılmış ve açılacak olan davalar için emsal teşkil etmesi açısından da önemlidir.

Lubanga, Kongo Demokratik Cumhuriyeti’nde yaşayan Hema kabilesine mensup, Union of Congolese Patriots-UPC (Kongolu Vatandaşlar Birliği) adlı silahlı grubun komutanı ve başkanı ve insanlığa karşı savaş suçlusudur. Çatışmalarda 15 yaşından küçük çocukları asker olarak kayıt altına almak, silah altına almak ve çatışmalarda 15 yaşından küçük çocukları aktif olarak kullanmak suçundan UCM’ce yargılanıp suçlu bulunmuştur. Roma Statüsü’nün 8 nci maddesine göre, bu suçlar hem uluslararası hem uluslararası-dışı çatışmalar için çocuk askerlerin kayıt altına alınması, silah altına alınması ve

çatışmalarda kullanılması şeklinde tanımlanmıştır. UCM ise Lubanga'yı uluslararası-dışı çatışmalar açısından yargılamıştır.

Kongo'daki çatışma, bazı bilim insanları tarafından "Afrika'nın Büyük Savaşı" olarak tanımlanmaktadır. Bu savaş 20'ye yakın silahlı grup ile Kongo DC etrafındaki komşuları ve diğer ülkelerden dokuz ulusal ordunun yer aldığı ve birçok zengin doğal kaynaklara sahip bölgede, güç ve hâkimiyet kurulması için etnik ayrılıkların kullanıldığı bir silahlı çatışmadır. Kimi kaynaklara göre bir ayda yaklaşık 38 bin insanın öldüğü bu çatışmada, 3,9 milyon ile 5,4 milyon arasında insan yaşamını yitirmiştir. Ölümlerin çoğunu tedavisi mümkün hastalıklar ve açlık gibi çatışma dışı faktörler oluşturmaktadır. Direkt şiddetin yaşandığı bu Kongo Krizinde altyapının silahlı çatışmalar sonucu yok olması temiz su ve sağlıklı yiyecek kaynaklarına ulaşmayı engellemektedir. Bu da yapısal şiddeti yani açlık ve hastalıktan kitlesel ölümlere yol açmaktadır. Ayrıca sağlık sisteminin tamamen çökmesi salgın hastalıkların önüne geçilmesine engel olmaktadır. Silahlı çatışmalar ile köylerin yakılması, katliamların olması ve çocukların kaçırılarak çatışmalarda asker olarak kullanılması milyonlara varan mülteci ve ülkesinde yerinden edilmiş kişiler (IDP) sorunun yaratmıştır (Arnold, 2009, s. 97).

Kongo DC içindeki birçok silahlı grupta çocuk askerler bulunmaktadır. Lubanga dışında çocuk asker kullanma suçlamasıyla, UCM yargılanması istemiyle haklarında yakalama kararı çıkartılmış savaş suçu faileri de bulunmaktadır. Bunlardan şüphesiz en çok tanınanı "Çocuk Ordusu" olarak da adlandırılan, başında Joseph Kony'nin bulunduğu "Tanrı'nın Direniş Ordusu (Lord's Resistance Army-LRA)" çocukları kaçırıp silahlı gruba dâhil etmesi ile bilinmektedir. Şüphesiz Kongo'daki iç savaşın en önemli mağdurlarından biri kadınlar ve kız çocuklarıdır. Kadınlar savaşta silah olarak kullanılan cinsel şiddetin her türlüüne maruz kalmaktadır. Kız çocukları ise kaçırılıp cinsel köle ve

savaş gelinleri olarak kullanılmaktadır (HRW, 2012). Invisible Children adlı sivil toplum kuruluşu tarafından youtube© sitesinde yayınlanan KONY 2012 adlı yarım saatlik belgesel, 100 milyon insana ulaşmış ve Kony'nin yakalanması için dünya çapında büyük bir halkla ilişkiler kampanyası yürütülmüştür. Bu kampanya ve Lubanga'nın yargılanıp cezalandırılması, Kony'nin bir kaçak olarak yaşamasına neden olması sebepleri ile kısmi olarak başarılı olduğu söylenebilir (Invisible-Children, 2012).

Kongo DC içinde yaklaşık 450 değişik etnik grup bulunmaktadır. Çatışmaların yoğun olarak yaşandığı bölge Ituri bölgesidir. Bu bölge altın ve diğer maden kaynakları açısından zengin olup 18 tane etnik grup yaşamaktadır. Çatışmanın temelinde bu maden kaynaklarının kontrolü, bağımsızlık sonrası dönemde Hema etnik grubunun, Belçika'nın ülkeden ayrılmasından sonra yönetimi ele geçirmesi ve buna karşı komşu ülkelerin Ituri bölgesinin çoklu-etnik yapısını kullanarak çatışmaları alevlendirmesidir. Hema etnik grubu Lendu'ları zorla topraklarından çıkarmaları ile silahlı çatışmalar 1998/1999 yıllarında başlamıştır (HRW, 2003, s. 10).

UCM yargılamasına konu olan Thomas Lubanga, ilk başta Rally for Congolese Democracy (RCD) adlı bir Hema silahlı grubunun içinde yer almıştır. Daha sonra bu grup ikiye ayrılmış olup, RCD-ML adını almıştır. Lubanga RCD-ML içinde yer aldıktan sonra kendi grubu olan UPC'yi kurmuştur. UPC'nin amacı "Ortak Plan" (common plan) adlı UPC ve silahlı kanat olan FPLC'nin Hema etnik grubu adına, Ituri bölgesinde mutlak hâkimiyet kurmasıdır. UCM yargılama sürecinde ortak planı gerçekleştirmek için 15 yaşından küçük çocukların asker olarak kayıt altına alınması, silahaltına alınması ve silahlı çatışmada kullanılması suçunun işlendiğini ortaya koymuştur. Savunma tarafı olarak Lubanga ise, Ituri bölgesinde yasal ulusal güvenlik tehditlerine karşı hukukî olarak savunma yükümlülüğü ve hakkı olduğunu belirtmiş

ve 15 yaş ve altı çocukları asker olarak kayıt etme, silah altına alma ve silahlı çatışmalarda kullanma kastı olmadığını belirtmiştir (Grover, 2013, s. 150; ICC, 2012, s. 13).

Lubanga 17 Mart 2006'da Kuzey Uganda'da yakalanarak tutuklandı. Kongo DC idari makamları hakkında Şubat 2006'da UCM tarafından yakalama emri çıkarılan Lubanga'yı yakalandıktan üç gün sonra Lahey'e transfer edilmesini sağladılar. Kasım ayı içinde üç hafta süren Yargılama Öncesi duruşma oturumları iddianamenin okunması ve üç tane suçlama konusunda Savcılık makamının yeterli delil sunup sunmadığının belirlenmesiyle devam etti. İddia makamı, Lubanga'nın müşterek faili (co-perpetrator) olarak UPC'nin askeri kanadı olan the Patriotic Forces for the Liberation of Congo (PFLC) Yardımcı Başkomutanı Bosco Ntaganda hakkında da yakalama kararı vermiştir. Ayrıca bu oturumlarda ilk duruşma tarihi yaklaşık iki yıl sonra Temmuz 2008 olarak belirlenmiştir (Feinstein and Lindberg, 2011, s. 68).

UCM, de üç önemli hukukî doküman, Roma Sözleşmesi, UCM Kanıt ve Prosedür Kuralları ve Suçların Unsurları hiyerarşik olarak yargılamanın temel çerçevesini oluşturmaktadır. UCM 15 yaşından küçük çocukların askere kayıt altına alınması, silah altına alınması ve uluslararası-dışı çatışmalarda kullanılmaları ile ilgili suç unsurlarını şu şekilde sıralamıştır:

1) Fail bir ya da birden fazla kişiyi silahlı grup ya da silahlı güçler için kayıt altına ve silah altına almış ve bir ya da birden fazla kişi aktif olarak saldırılarda yer almıştır.

2) Bu kişiler 15 yaşından küçüktür.

3) Fail bu kişilerin 15 yaşından küçük olduklarını bilmektedir.

4) Bu davranış uluslararası olmayan silahlı çatışma bağlamında ve ilişkilendirilmiş ortamda gerçekleşmektedir.

5) Fail gerçeklere dayalı şartlarda silahlı çatışmanın oluşmasının farkındadır (AMICC, s. 4).

Lubanga'nın yargılanması uzun ve zorlu olmuştur. 2010 yılında Duruşma Hâkimleri, üç tane gizli tanığın kimliklerinin savunma makamına verilmemesini gerekçe göstererek, Lubanga'yı suçsuzluğunu ispat edecek kanıtların savcılık makamı tarafından savunmaya verilmemesi iddiası ile Lubanga'nın salıverilmesine karar vermiştir. Savcılık, güvenlik gerekçesi ile bunun yapılamayacağını iddia etmiştir (Whitman, 2012, s. 159). 93 mağduru temsil eden 8 müdahil avukat yanında üç yargıçtan oluşan UCM, Dava Dairesi savcılarının suçlamalarını haklı bularak, 14 Mart 2012'de davayı sonuçlandırmış ve Lubanga'nın 14 yıl hapis cezasına çarptırılmasına karar vermiştir. Aralık 2014'te ise UCM Temyiz Konseyi daha önce verilen hapis cezasını onamıştır.

PKK ve Çocuk Askerler

Roma Sözleşmesi ve UCM uluslararası insancıl hukuk açısından birkaç tane yenilik içermektedir. Birincisi, silahlı çatışmaların uluslararası ve uluslararası-olmayan olarak ikiye ayrılmasıdır. Bu ayrım sonucu, devlet-dışı aktörlerin özellikle devlet-içi silahlı çatışmalarda yer alan her türlü grup üyelerinin de UCM'nin yargılama alanına giren dört suçtan yargılanmasının yolu açılmıştır. İkincisi, UCM Nürenberg Mahkemeleri'ne dayanan sadece gerçek kişilerin sorumlu olması ve devletlerin yargılanmaması fikrini devam ettirmiştir. Roma Sözleşmesi 25 nci maddesi, büyük ölçekli insanlığa karşı suç işleyen ve vahşet eylemleri içinde yer alan gerçek kişilerin (*ratione personae*) yargılanacağını belirtmektedir (Schabas, s. 225). Bu iki yenilik ile birlikte özellikle devlet-içi çatışmalarda PKK'nın örgüt liderlerinin, Roma Sözleşmesi'nin çocuk askerler ile ilgili hükümleri gereği yargılanabileceği varsayılabilir.

PKK'nın çocuk askerleri sistematik olarak 1994 yılından itibaren saflarına aldığı, hatta "Çocuk Birlikleri" kurduğu bilinmektedir. 1998 yılında 3 bin tane çocuğun PKK

içinde yer aldığı hatta 7 yaşında bile çocuğun bulunduğu bildirilmektedir. Avrupa'nın birçok ülkesinde, örneğin İsviçre'de yaz kamp- ları ve okullar açarak PKK'nın çocukları bu- ralardan da asker olarak kayıt altına aldığı ve silah altına aldığı belirtilmiştir (Singer, 2006, s. 19). Bir uluslararası STK 2001 yılındaki rapo- runda PKK'nın *Tabura Zaroken Şehit Ağıt* adlı çocuk birlikleri kurduğu ve 3 bölükten oluştuğu söylenmektedir. Hatta bu birliklerin yaşları 8 ile 12 arasında değişen beş çocuk ta- rafından yönetildiği de ifade edilmiştir (Coa- lition, 2001).

Kız çocuklarının çocuk asker olması konusunda, PKK saflarında 14 yaşında kız çocukların savaştıkları Coalition to Stop the Use of Child Soldiers adlı kuruluşun rapo- runda şöyle belirtilmiştir: "1997 yılında Türk ordusu, Cudi Dağları'nda gerçekleştirdiği bir operasyonda ele geçirdiği birkaç tane kadın gerilla arasında 14 yaşında bir kız çocuğu bulunmaktaydı. Bu kız çocuğu bundan bir yıl önce PKK'ya katıldığını ve Kuzey Irak'ta askeri ve siyasî eğitim aldığını belirtmiştir. Suriye uyrukludur. 1998 yılında 300 tane ço- cuk askeri bulunan PKK içinde, kız çocukla- rının oranı yüzde 10'dur. (Coalition, 1998, s. 2; McKay, 2005, s. 387).

BM Güvenlik Konseyi'nin Kasım 2002 sayılı 1379 no.lu kararı gereği yayınlanan 1379 List adlı raporda, PKK, diğer adı ile KADEK (Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongre- si)'in çocuk askerler kullandığı not edilmiştir. Bu raporda ayrıca hem Türkiye devletinin silahlı kuvvetleri ile PKK'nın Güvenlik Kon- seyi'ne verilecek olan ve 1379 no.lu kararın 16 ncı paragrafında bildirilmesi gereken ço- cuk askerler ile ilgili listede yer alması tavsiye edilmiştir (Coalition, 2002, s. 51).

PKK, Cenevre Çağrısı adlı sivil toplum kuruluş tarafından ortaya atılan, Çocukların Silahlı Çatışmaların Etkisinden Korunmasına Dair Taahhüt Senedi'ni (Deeds of Commit- ment) 5 Ekim 2013'de imzalamıştır. Buna göre, PKK çocuk asker kullanmayacağını ta-

ahhüt etmiştir. Suriye'de, PKK'nın kardeş ör- gütü olarak faaliyet gösteren Halk Savunma Birlikleri (YPG)'de bu yönde hareket ederek, 16-18 yaş arasındaki çocukların askere alın- mayacağını bildirmiştir (Al-Monitor, 2013). Hatta daha ileri gidilerek çocuk askerlerin hizmet dışı bırakılacağı (demobilization) ve bu kapsamda 149 çocuğun silahsızlandırıl- dığı ve askeri kamplardan ayrıldığı Cenevre Çağrısı ile yapılan görüşmeler sonucunda kabul edilmiştir (Geneva Call, 2014). Fakat PKK ve YPG, çocuk askerler konusunda olumlu adımlar atmalarına rağmen 2014 yılı içinde konu tekrar Türk kamuoyunun gün- demine girmiştir. TRT Haber sitesinin ha- berine göre, 2013 yılı başından beri toplam 700 çocuk "Zorla ya da kandırılarak" PKK saflarına katılmıştır (TRTHaber, 2014). Yine TRT'nin verdiği bilgiye göre, PKK içinde yaş aralığı 10-15 arasında değişen iki bin çocuk bulunmaktadır (alıntı: Özcan, 2012). Cenevre Çağrısı'na imza atmasına rağmen YPG'nin Suriye'deki çatışmalarda 2014 yılı içinde ço- cuk asker kullandığı genellikle 16-18 yaş aralığındaki çocukların, hatta 11 ve 13 yaşında bile çocukların asker olarak yer aldığı bildiril- miştir. (Al-Jazeera, 2014; USA Today, 2014).

Kısaca, PKK, YPG gibi Türkiye'yi ya- kından ilgilendiren örgütlerin çocuk asker kullandıkları gerek BM Güvenlik Konseyi, gerek uluslararası STK'lar tarafından kaleme alınmış raporlarda defalarca belirtilmektedir. Bu yüzden PKK üst yönetiminin Roma Söz- leşmesi'nin çocuk askerler ile ilgili hükümleri gereği UCM tarafından yargılanması müm- kündür. Uluslararası hukuk açısından kural, bu tür suç işleyenlerin ulusal yargı makam- ları tarafından yargılanmasıdır. Fakat bunun mümkün olmadığı durumlarda UCM savcı- ları bu kişiler için yakalama kararı çıkarta- bilmektedir. PKK üst yönetimi açısından bu konjektürel olarak zor bir durum olsa bile, barış sürecinin yaşandığı bu dönemde PKK saflarında yer alan çocuk askerler sorunu hem Türk, hem uluslararası kamuoyu günde- minde tutulması gereken bir konudur.

Sonuç

Son yıllarda uluslararası hukuk alanında en fazla dinamizm görülen alan çocuk hakları konusudur. Uluslararası hukuk içinde en çok dikkat çekici özellik çocuk asker olgusudur (Schabas, 2006, s. 19). Aynı şekilde çocuk asker konusu ILO çerçevesinde Çocuk İşçiliği ile Mücadele kapsamında da ele alınmaktadır. Lubanga Davası bu konuda bir mihenk taşıdır. Eğer Lubanga'nın yargılanması Kongo DC'de bırakılmış olsaydı, çocuk askerler ile ilgili suçlamalar diğer suçlamaların gölgesinde kalacak ya da hiçbir zaman davanın ana unsuru olmayacaktı. UCM, Lubanga Davası'nda çocuk askerler sorununu davanın merkezi hâline getirerek bu konuda uluslararası kamuoyunda farkındalık yaratma yanında bu suçun işlenmesinde de caydırıcılık faktörünün artmasına neden olmuştur (Coleman, 2008, s. 784).

Bunun dışında çocuk askerler konusunda yargılamanın dışında, BM GK 1612 no'lu kararının birçok çocuk askerinin terhis edildiği ve silah bıraktığı, hatta yeni çocuk askerlerin toplanmasında da önleyici etkisi olduğu görülmüştür. BM sistemi dışında yer alan devlet-dışı aktörlerin çocuk askerler ile ilgili uluslararası hukuk hükümlerine uyulması konusunda ise Cenevre Çağrısı, Invisible Childiren, Child Soldiers International gibi STK'lar, farkındalık yaratma, kamuoyu desteğini harekete geçirme ve çocuk askerlerin yeniden entegrasyonu gibi konularda başarılı politikalar yürütmektedirler. Bu STK'lar, PKK gibi örgütlerin de çocuk askerler ile ilgili yükümlülük ve sorumluluk almalarına vesile olmaktadır.

Çocuk askerler konusundaki gelişmelere rağmen, eleştirilmesi gereken konular bulunmaktadır. Birincisi, BM GK'ü 5 daimi üyesinden ABD, Rusya ve İngiltere'nin çocukların silahlı çatışmalarda kullanılması konusunda yeterli adım atmamasıdır. İngiltere ve ABD, 18 yaşından küçük çocukların kendi ordularında asker olarak alınmasını 2007 yı-

linda yasaklamıştır. Rusya'da 18 yaş küçükler orduya "Gönüllü" olarak yazılabildiği gibi, Rus Ordusunun 14-16 yaş aralığındaki öksüz ve yetimleri orduya aldığı bildirilmiştir (Child Soldiers, 2004). Bir başka eleştiri konusu ise çocuk askerler konusunun toplumsal cinsiyet açısından önyargılı olduğu yönündedir. Çocuk askerler tanımı içinde yer alınması için daha çok erkek çocuklara yönelik aktif katılımın göz önünde bulundurulması fakat kız çocukların çatışma alanları dışında özellikle cinsel suçlar bağlamında kullanılması için yeterli koruma önlemleri alınmadığı belirtilmektedir. Özellikle kız çocukların silahlı çatışmalarda direkt olmayan tecavüz ve cinsel istismar şeklinde uygulamalara kalması, belki pozitif ayrımcılıkta yapılarak daha fazla koruma altına alınmalıdır (Gilbertson, 2008, s. 242). Üçüncü olarak, Roma Sözleşmesi 26ncı maddesine göre, 18 yaşından küçük çocukların, UCM yargılama alanına girmediğinin belirtilmesi iki yönden eleştirilmektedir. Bir yönden UCM'nin belli yaş grubundaki çocukların suç ehliyeti olmadığını belirtmesi bu çocukların "Sorumluz" olmasına ve daha kolay çocuk asker olmasına neden olabilir. Diğer yönden Roma Sözleşmesi çocuk askerlerin "Cezai sorumluluğu" konusunu ele almaktan kaçınmıştır. Burada belki çocuk askerlerin kendi suç sorumluluklarının UCM dışında göz önünde bulundurulduğu söylenebilir (Freeland, 2008, s. 49).

Çocuk askerler kavramı, Türkiye'de bilim insanları açısından tartışmalı bir kavram olabilir. PKK gibi bir örgüt ile çocuk askerler kavramının yan yana gelmesi PKK'ya uluslararası hukuk açısından bazı hak ve yükümlülükler yüklediği iddia edilebilir. 1949 Cenevre Sözleşmeleri savaş hukukunu ve savaş tutsakları gibi konuları düzenlemektedir. Çocuk asker tanımlaması PKK saflarındaki çocuklara savaş tutsağı muamelesi yapıp yapılamayacağı sorusunu akla getirmektedir.

Aslında çocuk asker olarak tanımlama yapılması savaş tutsağı sayılma gibi çatışan taraflardan birine yasal statü sağlaması yeri-

ne, çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmasının çocuklar üzerinde ortaya çıkaracağı olumsuz durumların önüne geçilmesi ile ilgilidir. Zaten uluslararası insancıl hukuk kurallarına göre, çocukların hiçbir surette silah altına alınmak için bile kayıt altına alınmaması gerekir. PKK'nın ortaya attığı gibi, saflarındaki çocukların silahlı çatışmaların ön saflarında kullanılmayacağı argümanı, Roma Sözleşmesi ve UCM açısından hiçbir anlam ifade etmemektedir. Lubanga Davası'nda olduğu gibi PKK üst yönetiminin çocuk asker ile ilgili savaş suçlusu olarak yargılanmaması için uluslararası hukuk açısından aykırı bir neden gözükmemektedir. Fakat barış sürecinin yaşandığı bu dönemde bu konu müzakere sürecinde görüşme masasında yer alabilir. Her ne kadar bu çalışma, çocuk askerler konusunu temelde uluslararası insancıl hukuk yaklaşımı çerçevesinde incelemektedir de çatışma ve barış bilimleri açısından çatışma-sonrası barış inşası (post-conflict peacebuilding) ve eski savaşçıların silahsızlandırılması, terhisi, ve yeniden entegrasyon (disarmament, demobilization, andreintegration-DDR) da analiz edilmelidir. Bu yüzden belki bir yandan PKK üst yönetiminin çocuk askerleri kayıt altına alma, silahlandırma ve silahlı çatışmalarda kullanma suçlamaları ile UCM'ye sevk edilmesi düşünülmelidir. Fakat çocuk askerler yine Roma Sözleşmesi ve UCM yerleşik kurallarına göre mağdur olarak silahsızlandırılması, terhis edilmesi ve yeniden topluma entegrasyonun sağlanması gerekmektedir. Başta kız çocukları olmak üzere özellikle son dönemde PKK saflarına katılan çocuk askerlerin katılımının önlenmesi de önemlidir. Geleneksel güvenlik ve stratejik yaklaşımlara ek olarak tarihin yeniden yorumlanması ve açıklanması, tazminat, uzlaşma ve gerçeklik komisyonları, affetme gibi diğer barış sonrası yeniden yapılanma için önemli unsurların da süreçte yer alması gerekmektedir.

UCM, birçok eksiklikleri olmasına rağmen uluslararası toplum; Cenevre Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Ek Seçmeli Protokol, Roma Sözleşmesi ve ILO 182 no.lu

Protokol gibi uluslararası normlar ve uluslararası rejim yaratarak, çocuk askerlerin kullanımının ortadan kaldırılması için çok güçlü şekilde ses vermiştir. UCM'ye yeni atanmış Savcı Bensouda, New York'ta atanmasının ardından yaptığı bir konuşmada:

“Kız çocuk askerler sorunu spesifik olarak ele alınmalıdır. UCM odak noktası silahlı çocuklardan, çocukların silahlı çatışmalardan kullanılmasından etkilenen çocuklara doğru kaymalıdır. Bu politika değişikliği sadece çocuk askerlerin kullanımının yasaklanmasına yol açmaz. Aynı zamanda Roma Sözleşmesi'nde belirtilen özellikle kız çocuk askerlerini ilgilendiren tecavüz ve diğer cinsel suçlar ve istismaların da UCM tarafından yargılanmasının yolunu açabilir.” (Bensouda, 2012).

Lubanga Davası, uluslararası topluma çocuk askerler konusunda olumlu sinyal göndermiştir. UCM yürürlüğe girer girmez ilk uygulamasını, çocuk askerler konusunda Kongo'da gerçekleştirmiştir. Lubanga, çocuk askerleri Eylül 2002-Ağustos 2003 arası dönemde kullanmıştır. UCM yargılama süreci göreceli olarak diğer uluslararası davalara göre daha hızlı sonuçlanmıştır.

Uluslararası toplumun çocuk asker sorununa bu kadar etkili ve hızlı tepki vermiş olması, çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmasının önüne geçememiştir. İnsanlık dışı bu uygulamaya karşı UCM sadece kapsamlı politikanın önemli parçasıdır. Çocuk askerler ile ilgili yargılamaların arttırılması yanında çatışma çözümü, barışı tesisi, çatışma önleme, çatışma sonrası barış, DDR gibi çabalara da ağırlık verilerek, bütüncül yaklaşım ile mücadeleye devam edilmelidir. Teröre ve insanlık suçlarına karşı mücadelede çocuk askerlerin romantize edildiği durumlarla da karşılaşmaktadır. DAES'e karşı savaşan Yezidi 16 yaşındaki Ari adlı kızın, PKK tarafından eğitilmesi ve bunun adeta onaylanarak Batı basınında yer alması çelişki teşkil etmektedir (Wolf, 2015; Russian Today, 2015).

Kaynakça

Al-Jazeera. 2014. "Kurdish Child Soldiers Battle ISIL in Syria". 13 December 2014.

<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/12/underage-kurds-battle-isil-syria-201412793714184188.html>

Al-Monitor. 2013. "Kürt Militanlar Çocuk Askerleri Yasaklıyor", Ekim 28, 2013.

<http://www.al-monitor.com/pulse/tr/originals/2013/10/kurdish-ban-child-soldiers.html>

AMICC (American Non-Governmental Organizations Coalition for the International Criminal Court) 2012. Deconstructing Lubanga, the ICC's First Case: The Trial and the Conviction of Thomas Lubanga Dyilo. http://www.amicc.org/docs/Deconstructing_Lubanga.pdf (Erişim Tarihi: 13.01.2015).

Arnold, Guy. 2009. *The A to Z of Civil Wars in Africa*, Lanham, MD: Scarecrow Press.

Bensouda, Fatou. 2012. Prosecutor-elect of the Int'l Crim. Ct., June 4, 2012, Keynote Speech before the Eng'le Foundation in New York: The Incidence of the Female Child Soldier and the International Criminal Court (June 4, 2012), <http://cpjalliance.org/international-day-african-child> (Erişim Tarihi: 18.01.2015).

Brigety, Reuben E. II ve Racher Stohl. 2007. "Just War Theory and Child Soldiers", ed. Brough, Michael W., John W. Lango ve Harry van der Linden. *Rethinking the Just War Tradition*, Albany, NY: State University of New York Press, ss. 131-147.

Child Soldiers Global Report. 2004. "Russian Federation",

http://www.child-soldiers.org/user_uploads/pdf/russianfederation1911496.pdf

Coalition to Stop the Use of Child Soldiers. 2002. "Child Soldiers 1379 Report", London.

https://www.essex.ac.uk/armedcon/story_id/1379%20Report%20.pdf (Erişim Tarihi: 15.01.2015).

Coalition to Stop the Use of Child Soldiers. 1998. "Girls with Guns: An Agenda on Child Soldiers for 'Beijing Plus Five'".

https://www.essex.ac.uk/armedcon/story_id/000050.pdf (Erişim Tarihi: 14.01.2015).

Coalition to Stop the Use of Child Soldiers. 2001. "Child Soldiers Global Report 2001-Turkey", <http://www.refworld.org/docid/498805c428.html> (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2015).

Coalition to Stop the Use of Child Soldiers. 2008. "Child Soldiers: Global Report 2008", <http://www.childlineindia.org.in/CP-CR-Downloads/Global%20Report%202008%20child%20soldeirs.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2014).

Coleman, Justin. 2008. "Showing Its Teeth: The International Criminal Court Takes on Child Conscription in the Congo, But Is Its Bark Worse Than Its Bite?", *Penn State International Law Review*, Winter 2008, ss. 765-785.

Feinstein, Lee and Tod Lindberg. 2011. *Mean to an End: U. S. Interest in the International Criminal Court*, Washington D.C.: Brookings Institute Press.

Freeland, Steven. 2008. "Mere Children or Weapons of War – Child Soldiers and International Law", *University of La Verne Law Review*, 29, ss. 19-55.

Geneva Call. 2014. "Syria: Kurdish Armed Forces Demobilize 149 Child Soldiers", http://www.bbc.co.uk/iplayer/console/bbc_world_service (Erişim Tarihi: 15.01.2015).

Gilbertson, Jordan A. 2008. "Little Girls Lost: Can the International Community Protect Girls Soldiers", *University of La Verne Law Review*, 29, ss. 219-244.

Grover, Sonja C. 2013. *Humanity's Children: ICC Jurisprudence and the Failure to Address the Genocidal-Forcible Transfer of Children*, London: Springer Publishing.

Human Rights Watch (HRW). 2003. ITURI: "Covered in Blood", Ethnically Targeted Violence in Northeastern DR Congo, vol. 15, no. 11 (A), July 2003.

<http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/DRC0703.pdf> (Erişim Tarihi: 13.01.2015)

Human Rights Watch. 2012. "Q&A on Joseph Kony and the Lord's Resistance Army",

<http://www.hrw.org/news/2012/03/21/qa-joseph-kony-and-lords-resistance-army> (Erişim Tarihi: 12.01.2015).

ICC. 2009. "The Prosecutor vs. Thomas Lubanga Dyilo". http://www.issafrica.org/anicj/uploads/Lubanga_Eng.pdf

International Criminal Court (ICC), 2012. "SITUATION IN THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF THE CONGO IN THE CASE OF THE PROSECUTOR v .THOMAS LUBANGA DYILO", No.: ICC-01/04-01/06, 14 March 2012

<http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc1379843.pdf> (Erişim Tarihi: 13.01.2015).

International Criminal Court (ICC), Roma Statue, http://www.icc-cpi.int/en_menus/asp/status%20parties/Pages/the%20states%20parties%20to%20the%20rome%20statute.aspx (Erişim Tarihi, 10.11.2014).

Invisible Children, "Kony 2012 Videosu", <http://www.youtube.com/watch?v=Y4MnpzG5Sq> (Erişim Tarihi: 12.01.2015).

Kurşun, Günel. 2011. *101 Soruda Uluslararası Ceza Mahkemesi*, İnsan Hakları Gündemi Derneği: An-

kara. <http://ucmk.org.tr/dosya/Yayin/101SorudaUcm.pdf> (Erişim Tarihi: 18.01.2015).

McKay, Susan. 2005. "Girls as 'Weapons of Terror' in Northern Uganda and Sierra Leonean Rebel-Fighting Forces", *Studies in Conflict & Terrorism*, 28, ss. 385-397.

Özcan, Mehmet. 2012. "PKK ve Çocuklar", 03 Aralık, 2012,

<http://www.ankarastrateji.org/yazar/prof-dr-mehmet-ozcan/pkk-ve-cocuklar/>

Rempel, Gerhard. 1989. *Hitler's Children: The Hitler Youth and the SS*, The University of North Carolina Press.

Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict, 2003. Delivered to the Security Council and the General Assembly, U.N. Doc. A/58/546 S/2003/1053, (Nov. 10, 2003). https://www.essex.ac.uk/armedcon/story_id/000378.pdf

Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict, 2005. Delivered to the Security Council and the General Assembly, U.N. Doc. A/59/695-S/2005/72, (Feb. 9, 2005).

http://www.unicef.org/emergencies/files/SG_report_cac.pdf

Report of the Secretary-General, Children and Armed Conflict, UN Doc A/66/782-S/2012/261 (26 April 2012). http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Full_Report_4118.pdf (Erişim Tarihi, 13 Kasım 2014).

Report of the Secretary-General, Children and Armed Conflict, 2014. A/68/878-S/2014/339, (15 May 2014) http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=a/68/878

Russian Today, "Her War: Women vs. Isis", <https://rtd.rt.com/films/her-war-women-vs-isis-documentary/>, 15 June 2015, (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2015).

Schabas, William A. 2004. *An Introduction to the International Criminal Court*, New York: Cambridge University Press, 2nd ed. http://www.issafrica.org/anicj/uploads/Schabas_Introduction_to_the_ICC.pdf

Schabas William A. 2006. "The Rights of the Child, Law of Armed Conflict and Customary

International Law: A Tale of Two Cases", in: Karin Arts and Vesselin Popovski,

International Criminal Accountability and the Rights of Children, Hague: Hague Academic

Press, 19-36.

Singer, P. Warren. 2006. *Children At War*, Berkeley: University of California Press.

U.N. Doc. S/RES/1261, S. C. Res. 1261 (Aug. 30, 1999). <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF-96FF9%7D/CAC%20SRES%201261.pdf>

U.N. Doc. A/54/430. Protection of Children in Armed Conflict; Report of the Special Representative of the Secretary-General on Children and Armed Conflict, paras. 29-30, delivered to the General Assembly, (Oct. 1, 1999).

USA TODAY. 2014. "Child Soldiers Fight against Islamic State in Syria 1. November 16, 2014. <http://www.usatoday.com/story/news/world/2014/11/16/kurds-child-soldiers/18706053> (Erişim Tarihi: 15.01.2015).

TRT Haber. 2014. "700 Çocuk Dağa Kaçırıldı", 30 Mayıs 2014,

<http://www.trthaber.com/haber/gundem/700-cocuk-daga-kacirildi-129584.html> (Erişim Tarihi: 15.01.2015).

Valder, Katie. 2014. "A Stolen Childhood: A Look into the World of Female Child Soldiers and Initiatives Targeting the Ending of the Practice", *Albany Government Law Review*, vol. 7, no. 1: Voiceless Cargo: Human Trafficking and Sex Slavery in the Modern Era, ss. 35-57.

Whitman, Shelly. 2012. "Responsibility to Protect and Child Soldiers", W. Andy Knight and Frazer Eger-ton (ed.), *The Routledge Handbook of the Responsibility to Protect*, London: Routledge Press, ss. 152-165.

Wolf, Mat, 'Yazidi Child Soldiers Take Revenge on ISIS', *The Daily Beast*, 08.07.2015, Erişim Tarihi: 05 Eylül 2015, <http://www.thedailybeast.com/articles/2015/08/07/yazidi-child-soldiers-take-revenge-on-isis.html>